

اگرچه یکی از اهداف مهم ارتش عراق در حمله به ایران تصرف جزیره آبادان و تسلط بر اروندرود و شمال خلیج بود اما مدت کوتاهی از جنگ نگذشته بود که ستراتی دشمن شکست خورد و عراقی‌ها مجبور شدند هدف محدودتری را انتخاب و به فتح خرمشهر و آبادان فکر کنند.اما مقاومت واز جان گذشتگی مدافعان خرمشهر، ارتش و سپاه گرفته تا نیروهای مردمی و محلی، اجازه نداد دشمن به راحتی به این هدف دست یابد و به مجموع ۳۴روز تلاش کشید تا عراق خرمشهر را به اشغال خود درآورد. همین دفاع متعهدانه از خرمشهر و آبادان، سبب شد دشمن از حملات مکرر برای اشغال آبادان نتیجه‌ای کسب نکند و فقط به محاصره آن اکتفا کند.

در این میان لشکر ۷۷ خراسان با حماسه و ایثار نقش مهمی در شکست حصر آبادان ایفا کرد. لشکر ۷۷ خراسان از لشکرهای مهم ارتش در دوران دفاع مقدس بود که از سازماندهی و تأسیس آن حدود ۱۰۰ سال می گذرد. این لشکر ماموریت‌های متعددی در طول سال‌ها انجام داده است. از جمله به اعزام به منطقه جنوب اروندرود (مرز ایران و عراق)، حفاظت از تأسیسات نفتی خوزستان، کمک به کشور عمان در جنگ ظفار، شرکت در مانورهای نظامی کشورهای عضو «پیمان ستو» در پاکستان، اعزام نیرو به ویتنام و بلندی‌های جولان در سوریه به عنوان نیروی پاسدار صلح سازمان ملل» و کمک و امدادرسانی به زلزله زدگان طیس و کتاباد در تابستان ۱۳۵۷ و... در قبل از انقلاب اسلامی می‌توان اشاره کرد.

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی لشکر ۷۷ خراسان در برقراری نظم و امنیت در شهرهای گنبد، تربت‌جام و کردستان و سایر مناطق نقش بسزایی ایفا کرد.با آغاز جنگ تحمیلی در ۳۱ شهریور ماه ۱۳۵۹، نیروها و یگان‌های لشکر ۷۷ خراسان برای مقابله با تجاوزات دشمن به مناطق غرب و جنوب غرب کشور اعزام شدند. این مأموریت حدود دوازده سال به طول انجامید که هشت سال آن با درگیری و جنگ مستقیم همراه بود و چهار سال آخر آن، با وضع «نه جنگ و نه صلح» در حال حراست از مرزهای کشور سپری شد.

لشکر ۷۷ خراسان در دوران دفاع مقدس در بیشتر عملیات‌ها حضور فعال با پشتیبانی کننده داشت که مهمترین آنها طراحی و اجرای عملیات «ثامن‌الامنه(ع)» بود؛ عملیاتی که منجر به شکست حصر آبادان شد. این لشکر همچنین در عملیات‌های آفندی بزرگ دیگری مانند فتح‌المبین، طریق‌القدس، بیت‌المقدس، والفجر۶ و ۹، قارص، الفلکیر، کوی ذوالفقاریه، سوسنگرد، نصر، توکل و... شرکت داشت.

آمادگی برای اجرای عملیات ثامن‌الامنه(ع)

گردان ۱۵۳ پیاده تپ ۲ لشکر ۷۷ خراسان به فرماندهی سرهنگ کهتری در ۹آبان ۱۳۵۹ مأموریت یافت که وارد عمل نشود و دشمن را در ذوالفقاریه منهدم و آبادان را در محاصره حصر دهد. سرهنگ کهتری با دو گروهان و استفاده از آتش پشتیبانی توپخانه و نیروهای ژاندارمری و مردمی وارد منطقه ذوالفقاریه شد و نبرد سنگین و تن به تن میان نیروهای ایران و نیروهای متجاوز در نخلستان‌های ذوالفقاریه در گرفت.

در نهایت دشمنن با حدود ۳۰۰۰کشته و ۱۳۰انفر اسیر از جزیره آبادان رانده و‌ادار به عقب نشینی به شمال بهمنشیر شد. در این عملیات تعدادی از نیروهای گردان ۱۵۳ هم به شهادت رسیدند.به این ترتیب اولین پیروزی سسیرین پس از آغاز جنگ در این روز و به نام نبرد «کوی ذوالفقاریه» رقم خورد.

این پیروزی اقتدار برای مردم منطقه و مسئولین شيرين بود که نام فرمانده این گردان بر زبان خاص و عام افتاد

اگرچه یکی از اهداف مهم ارتش عراق در حمله به ایران تصرف جزیره آبادان و تسلط بر اروندرود و شمال خلیج بود اما مدت کوتاهی از جنگ نگذشته بود که ستراتی دشمن شکست خورد و عراقی‌ها مجبور شدند هدف محدودتری را انتخاب و به فتح خرمشهر و آبادان فکر کنند.اما مقاومت واز جان گذشتگی مدافعان خرمشهر، ارتش و سپاه گرفته تا نیروهای مردمی و محلی، اجازه نداد دشمن به راحتی به این هدف دست یابد و به مجموع ۳۴روز تلاش کشید تا عراق خرمشهر را به اشغال خود درآورد. همین دفاع متعهدانه از خرمشهر و آبادان، سبب شد دشمن از حملات مکرر برای اشغال آبادان نتیجه‌ای کسب نکند و فقط به محاصره آن اکتفا کند.

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی لشکر ۷۷ خراسان در برقراری نظم و امنیت در شهرهای گنبد، تربت‌جام و کردستان و سایر مناطق نقش بسزایی ایفا کرد.با آغاز جنگ تحمیلی در ۳۱ شهریور ماه ۱۳۵۹، نیروها و یگان‌های لشکر ۷۷ خراسان برای مقابله با تجاوزات دشمن به مناطق غرب و جنوب غرب کشور اعزام شدند. این مأموریت حدود دوازده سال به طول انجامید که هشت سال آن با درگیری و جنگ مستقیم همراه بود و چهار سال آخر آن، با وضع «نه جنگ و نه صلح» در حال حراست از مرزهای کشور سپری شد.

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی لشکر ۷۷ خراسان در برقراری نظم و امنیت در شهرهای گنبد، تربت‌جام و کردستان و سایر مناطق نقش بسزایی ایفا کرد.با آغاز جنگ تحمیلی در ۳۱ شهریور ماه ۱۳۵۹، نیروها و یگان‌های لشکر ۷۷ خراسان برای مقابله با تجاوزات دشمن به مناطق غرب و جنوب غرب کشور اعزام شدند. این مأموریت حدود دوازده سال به طول انجامید که هشت سال آن با درگیری و جنگ مستقیم همراه بود و چهار سال آخر آن، با وضع «نه جنگ و نه صلح» در حال حراست از مرزهای کشور سپری شد.

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی لشکر ۷۷ خراسان در برقراری نظم و امنیت در شهرهای گنبد، تربت‌جام و کردستان و سایر مناطق نقش بسزایی ایفا کرد.با آغاز جنگ تحمیلی در ۳۱ شهریور ماه ۱۳۵۹، نیروها و یگان‌های لشکر ۷۷ خراسان برای مقابله با تجاوزات دشمن به مناطق غرب و جنوب غرب کشور اعزام شدند. این مأموریت حدود دوازده سال به طول انجامید که هشت سال آن با درگیری و جنگ مستقیم همراه بود و چهار سال آخر آن، با وضع «نه جنگ و نه صلح» در حال حراست از مرزهای کشور سپری شد.

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی لشکر ۷۷ خراسان در برقراری نظم و امنیت در شهرهای گنبد، تربت‌جام و کردستان و سایر مناطق نقش بسزایی ایفا کرد.با آغاز جنگ تحمیلی در ۳۱ شهریور ماه ۱۳۵۹، نیروها و یگان‌های لشکر ۷۷ خراسان برای مقابله با تجاوزات دشمن به مناطق غرب و جنوب غرب کشور اعزام شدند. این مأموریت حدود دوازده سال به طول انجامید که هشت سال آن با درگیری و جنگ مستقیم همراه بود و چهار سال آخر آن، با وضع «نه جنگ و نه صلح» در حال حراست از مرزهای کشور سپری شد.

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی لشکر ۷۷ خراسان در برقراری نظم و امنیت در شهرهای گنبد، تربت‌جام و کردستان و سایر مناطق نقش بسزایی ایفا کرد.با آغاز جنگ تحمیلی در ۳۱ شهریور ماه ۱۳۵۹، نیروها و یگان‌های لشکر ۷۷ خراسان برای مقابله با تجاوزات دشمن به مناطق غرب و جنوب غرب کشور اعزام شدند. این مأموریت حدود دوازده سال به طول انجامید که هشت سال آن با درگیری و جنگ مستقیم همراه بود و چهار سال آخر آن، با وضع «نه جنگ و نه صلح» در حال حراست از مرزهای کشور سپری شد.

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی لشکر ۷۷ خراسان در برقراری نظم و امنیت در شهرهای گنبد، تربت‌جام و کردستان و سایر مناطق نقش بسزایی ایفا کرد.با آغاز جنگ تحمیلی در ۳۱ شهریور ماه ۱۳۵۹، نیروها و یگان‌های لشکر ۷۷ خراسان برای مقابله با تجاوزات دشمن به مناطق غرب و جنوب غرب کشور اعزام شدند. این مأموریت حدود دوازده سال به طول انجامید که هشت سال آن با درگیری و جنگ مستقیم همراه بود و چهار سال آخر آن، با وضع «نه جنگ و نه صلح» در حال حراست از مرزهای کشور سپری شد.

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی لشکر ۷۷ خراسان در برقراری نظم و امنیت در شهرهای گنبد، تربت‌جام و کردستان و سایر مناطق نقش بسزایی ایفا کرد.با آغاز جنگ تحمیلی در ۳۱ شهریور ماه ۱۳۵۹، نیروها و یگان‌های لشکر ۷۷ خراسان برای مقابله با تجاوزات دشمن به مناطق غرب و جنوب غرب کشور اعزام شدند. این مأموریت حدود دوازده سال به طول انجامید که هشت سال آن با درگیری و جنگ مستقیم همراه بود و چهار سال آخر آن، با وضع «نه جنگ و نه صلح» در حال حراست از مرزهای کشور سپری شد.

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی لشکر ۷۷ خراسان در برقراری نظم و امنیت در شهرهای گنبد، تربت‌جام و کردستان و سایر مناطق نقش بسزایی ایفا کرد.با آغاز جنگ تحمیلی در ۳۱ شهریور ماه ۱۳۵۹، نیروها و یگان‌های لشکر ۷۷ خراسان برای مقابله با تجاوزات دشمن به مناطق غرب و جنوب غرب کشور اعزام شدند. این مأموریت حدود دوازده سال به طول انجامید که هشت سال آن با درگیری و جنگ مستقیم همراه بود و چهار سال آخر آن، با وضع «نه جنگ و نه صلح» در حال حراست از مرزهای کشور سپری شد.

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی لشکر ۷۷ خراسان در برقراری نظم و امنیت در شهرهای گنبد، تربت‌جام و کردستان و سایر مناطق نقش بسزایی ایفا کرد.با آغاز جنگ تحمیلی در ۳۱ شهریور ماه ۱۳۵۹، نیروها و یگان‌های لشکر ۷۷ خراسان برای مقابله با تجاوزات دشمن به مناطق غرب و جنوب غرب کشور اعزام شدند. این مأموریت حدود دوازده سال به طول انجامید که هشت سال آن با درگیری و جنگ مستقیم همراه بود و چهار سال آخر آن، با وضع «نه جنگ و نه صلح» در حال حراست از مرزهای کشور سپری شد.

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی لشکر ۷۷ خراسان در برقراری نظم و امنیت در شهرهای گنبد، تربت‌جام و کردستان و سایر مناطق نقش بسزایی ایفا کرد.با آغاز جنگ تحمیلی در ۳۱ شهریور ماه ۱۳۵۹، نیروها و یگان‌های لشکر ۷۷ خراسان برای مقابله با تجاوزات دشمن به مناطق غرب و جنوب غرب کشور اعزام شدند. این مأموریت حدود دوازده سال به طول انجامید که هشت سال آن با درگیری و جنگ مستقیم همراه بود و چهار سال آخر آن، با وضع «نه جنگ و نه صلح» در حال حراست از مرزهای کشور سپری شد.

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی لشکر ۷۷ خراسان در برقراری نظم و امنیت در شهرهای گنبد، تربت‌جام و کردستان و سایر مناطق نقش بسزایی ایفا کرد.با آغاز جنگ تحمیلی در ۳۱ شهریور ماه ۱۳۵۹، نیروها و یگان‌های لشکر ۷۷ خراسان برای مقابله با تجاوزات دشمن به مناطق غرب و جنوب غرب کشور اعزام شدند. این مأموریت حدود دوازده سال به طول انجامید که هشت سال آن با درگیری و جنگ مستقیم همراه بود و چهار سال آخر آن، با وضع «نه جنگ و نه صلح» در حال حراست از مرزهای کشور سپری شد.

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی لشکر ۷۷ خراسان در برقراری نظم و امنیت در شهرهای گنبد، تربت‌جام و کردستان و سایر مناطق نقش بسزایی ایفا کرد.با آغاز جنگ تحمیلی در ۳۱ شهریور ماه ۱۳۵۹، نیروها و یگان‌های لشکر ۷۷ خراسان برای مقابله با تجاوزات دشمن به مناطق غرب و جنوب غرب کشور اعزام شدند. این مأموریت حدود دوازده سال به طول انجامید که هشت سال آن با درگیری و جنگ مستقیم همراه بود و چهار سال آخر آن، با وضع «نه جنگ و نه صلح» در حال حراست از مرزهای کشور سپری شد.

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی لشکر ۷۷ خراسان در برقراری نظم و امنیت در شهرهای گنبد، تربت‌جام و کردستان و سایر مناطق نقش بسزایی ایفا کرد.با آغاز جنگ تحمیلی در ۳۱ شهریور ماه ۱۳۵۹، نیروها و یگان‌های لشکر ۷۷ خراسان برای مقابله با تجاوزات دشمن به مناطق غرب و جنوب غرب کشور اعزام شدند. این مأموریت حدود دوازده سال به طول انجامید که هشت سال آن با درگیری و جنگ مستقیم همراه بود و چهار سال آخر آن، با وضع «نه جنگ و نه صلح» در حال حراست از مرزهای کشور سپری شد.

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی لشکر ۷۷ خراسان در برقراری نظم و امنیت در شهرهای گنبد، تربت‌جام و کردستان و سایر مناطق نقش بسزایی ایفا کرد.با آغاز جنگ تحمیلی در ۳۱ شهریور ماه ۱۳۵۹، نیروها و یگان‌های لشکر ۷۷ خراسان برای مقابله با تجاوزات دشمن به مناطق غرب و جنوب غرب کشور اعزام شدند. این مأموریت حدود دوازده سال به طول انجامید که هشت سال آن با درگیری و جنگ مستقیم همراه بود و چهار سال آخر آن، با وضع «نه جنگ و نه صلح» در حال حراست از مرزهای کشور سپری شد.

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی لشکر ۷۷ خراسان در برقراری نظم و امنیت در شهرهای گنبد، تربت‌جام و کردستان و سایر مناطق نقش بسزایی ایفا کرد.با آغاز جنگ تحمیلی در ۳۱ شهریور ماه ۱۳۵۹، نیروها و یگان‌های لشکر ۷۷ خراسان برای مقابله با تجاوزات دشمن به مناطق غرب و جنوب غرب کشور اعزام شدند. این مأموریت حدود دوازده سال به طول انجامید که هشت سال آن با درگیری و جنگ مستقیم همراه بود و چهار سال آخر آن، با وضع «نه جنگ و نه صلح» در حال حراست از مرزهای کشور سپری شد.

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی لشکر ۷۷ خراسان در برقراری نظم و امنیت در شهرهای گنبد، تربت‌جام و کردستان و سایر مناطق نقش بسزایی ایفا کرد.با آغاز جنگ تحمیلی در ۳۱ شهریور ماه ۱۳۵۹، نیروها و یگان‌های لشکر ۷۷ خراسان برای مقابله با تجاوزات دشمن به مناطق غرب و جنوب غرب کشور اعزام شدند. این مأموریت حدود دوازده سال به طول انجامید که هشت سال آن با درگیری و جنگ مستقیم همراه بود و چهار سال آخر آن، با وضع «نه جنگ و نه صلح» در حال حراست از مرزهای کشور سپری شد.

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی لشکر ۷۷ خراسان در برقراری نظم و امنیت در شهرهای گنبد، تربت‌جام و کردستان و سایر مناطق نقش بسزایی ایفا کرد.با آغاز جنگ تحمیلی در ۳۱ شهریور ماه ۱۳۵۹، نیروها و یگان‌های لشکر ۷۷ خراسان برای مقابله با تجاوزات دشمن به مناطق غرب و جنوب غرب کشور اعزام شدند. این مأموریت حدود دوازده سال به طول انجامید که هشت سال آن با درگیری و جنگ مستقیم همراه بود و چهار سال آخر آن، با وضع «نه جنگ و نه صلح» در حال حراست از مرزهای کشور سپری شد.

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی لشکر ۷۷ خراسان در برقراری نظم و امنیت در شهرهای گنبد، تربت‌جام و کردستان و سایر مناطق نقش بسزایی ایفا کرد.با آغاز جنگ تحمیلی در ۳۱ شهریور ماه ۱۳۵۹، نیروها و یگان‌های لشکر ۷۷ خراسان برای مقابله با تجاوزات دشمن به مناطق غرب و جنوب غرب کشور اعزام شدند. این مأموریت حدود دوازده سال به طول انجامید که هشت سال آن با درگیری و جنگ مستقیم همراه بود و چهار سال آخر آن، با وضع «نه جنگ و نه صلح» در حال حراست از مرزهای کشور سپری شد.

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی لشکر ۷۷ خراسان در برقراری نظم و امنیت در شهرهای گنبد، تربت‌جام و کردستان و سایر مناطق نقش بسزایی ایفا کرد.با آغاز جنگ تحمیلی در ۳۱ شهریور ماه ۱۳۵۹، نیروها و یگان‌های لشکر ۷۷ خراسان برای مقابله با تجاوزات دشمن به مناطق غرب و جنوب غرب کشور اعزام شدند. این مأموریت حدود دوازده سال به طول انجامید که هشت سال آن با درگیری و جنگ مستقیم همراه بود و چهار سال آخر آن، با وضع «نه جنگ و نه صلح» در حال حراست از مرزهای کشور سپری شد.

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی لشکر ۷۷ خراسان در برقراری نظم و امنیت در شهرهای گنبد، تربت‌جام و کردستان و سایر مناطق نقش بسزایی ایفا کرد.با آغاز جنگ تحمیلی در ۳۱ شهریور ماه ۱۳۵۹، نیروها و یگان‌های لشکر ۷۷ خراسان برای مقابله با تجاوزات دشمن به مناطق غرب و جنوب غرب کشور اعزام شدند. این مأموریت حدود دوازده سال به طول انجامید که هشت سال آن با درگیری و جنگ مستقیم همراه بود و چهار سال آخر آن، با وضع «نه جنگ و نه صلح» در حال حراست از مرزهای کشور سپری شد.

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی لشکر ۷۷ خراسان در برقراری نظم و امنیت در شهرهای گنبد، تربت‌جام و کردستان و سایر مناطق نقش بسزایی ایفا کرد.با آغاز جنگ تحمیلی در ۳۱ شهریور ماه ۱۳۵۹، نیروها و یگان‌های لشکر ۷۷ خراسان برای مقابله با تجاوزات دشمن به مناطق غرب و جنوب غرب کشور اعزام شدند. این مأموریت حدود دوازده سال به طول انجامید که هشت سال آن با درگیری و جنگ مستقیم همراه بود و چهار سال آخر آن، با وضع «نه جنگ و نه صلح» در حال حراست از مرزهای کشور سپری شد.

حماسه‌سازی لشکر ۷۷ خراسان در دفاع مقدس

برخی از اهالی بومی منطقه به یاد و افتخار این فرمانده دلیر ارتش فرزندان خود را «کهتر» نام نهاده‌اند. این عملیات را می‌توان اولین عملیات موفقیت‌آمیزی دانست که در اثر آن تقریباً تصور تصرف جزیره آبادان را از مخیله دشمن خارج ساخت زمینه‌ساز عملیات تک های محدود آینده و در نهایت منجر به طرح‌ریزی و اجرای عملیات ثامن‌الامنه(ع) شد.

منطقه عملیات ثامن‌الامنه در شرق رودخانه کارون و در حد فاصل شمال شهر آبادان و جنوب منطقه دارخوین قرار داشت و شامل پلی می‌شد که در اشغال نیروهای دشمن بود. با توجه به اهمیت دو کل قصبه و حصار برای دشمن که به منزله معبر و محل اتصال عقبه‌های او در شرق کارون به شمار می‌رفت، مواضع و استحکامات فراوان و نیروی رزمی بسیاری در این دو محور مستقر بودند. آبادان از سه جهت شمال، غرب و جنوب در محاصره دشمن قرار داشت. محورهای اصلی آبادان‌اواز و آبادان–ماهشهر در دست دشمن بود. دشمن توانسته بود محور آبادان ماهشهر را ۱۰ کیلومتر در تصرف داشته باشد و بقیه محور تا آبادان و کرانه شمالی بهمنشیر در کنترل نیروهای خودی بود.

چهاردهم آبانماه ۱۳۵۹ امام خمینی(ره) خطاب به نیروهای مسلح به‌ویژه ارتش دستور دادند حصر آبادان باید شکسته شود. با توجه به این فرمان قرارگاه مقدم نیروی زمینی ارتش به لشکر ۷۷ ماموریت داد که نیروهای دشمنن را در شرق کارون منهدم کندو حصر آبادان را بشکند. با توجه به این که تدارک نیروهای مستقر در آبادان از طریق هوا بسیار پرهزینه و بر دردمر بود؛ در فروردین ۱۳۶۰جهد سازندگی استان فارس و مهندسی لشکر ۷۷ ماموریت داشتند در ورای خطوط دفاعی گروه

حماسه‌سازی لشکر ۷۷ خراسان در دفاع مقدس

رزمی ۱۲۴ و گروه رزمی ۳۷ جاده‌ای را از آبادی ایشانشان واقع در حاشیه رودخانه بهمنشیر و از مسیر خورکوبرین

به حوالی سه راهی شادگان (کیلومتر ۱۷آبادان–ماهشهر) وصل کنند و به خاطر همکاری دو ارگان جهاد فارس و مهندسی لشکر ۷۷جهد«وحدت» نامگذاری شد. از آنجا که این جاده زیر آتش توپخانه دشمن قرار داشت با ایجاد یک خاکریز مرتفع در مقابل خط تماس، تلفات و ضایعات ناشی از تیراندازی دشمن به حداقل ممکن تقلیل داده شد. با ایجاد این جاده تدارکاتی، تجهیزات و نیروهای مورد لزوم جزیره آبادان و یگان های مستقر در حاشیه شمالی رودخانه بهمنشیر به سرعت جابجا و از آن پس استحکام مواضع نیروها روز به روز مطمئن‌تر شد.

اولین جلسه شور ستادی لشکر۷۷ در اوایل فروردین

ماه۱۳۶۰ در پاسگاه فرماندهی لشکر مستقر در ماهشهر با حضور فرماندهان ارتش، سپاه و نیروهای مردمی (فدائیان اسلام) تشکیل شد. رؤسای رکن دوم (اطلاعات) و رکن سوم (عملیات) لشکر ۷۷ اقامات سه‌گانه را برای طرح‌ریزی اجرا ارائه کردند.

مرحله اول، سسد پیشروی دشمن بود که با استقرار گروه رزمی۱۲۴پیاده به همراه برادران سپاه آبادان در نوک رخنه منطقه سرایل دشمن با عنوان«طرح پدافندی شاهین» انجام گرفت.

مرحله دوم، تثبیت دشمن در مواضع اشغالی با اجرای تک ای عمل مسعود و غافلگیرانه بود که با اجرای تک محدود ته‌های مَدَن (میدان تیر آبادان) در ۱۲۵دردیبهشت ماه ۶ و عملیات دارخوین (فرماندهی کل‌قوا) ۲۱خرداد

ماه ۶محقق شد.

سومین مرحله، فعالیت ستاد لشکر ۷۷ برای طرح‌ریزی

عملیات آفندی و انهدام نیروهای متجاوز در شرق کارون

حال استراحت به سهارت رزمندگان ایرانی در آمدند.

عملیات ثامن‌الامنه(ع) در دو روز اجرا و با پیروزی ایرانی‌ها پایان یافت و نه فقط باعث افزایش روحیه رزمندگان شد، که آزادسازی ۱۵۰ کیلومتر مربع از خاک کشورمان و به اسارت گرفتن ۱۷۰۰ نفر از نیروی دشمن را هم در پی داشت. همچنین هزار کشته و دو هزار مجروح از عراقی‌ها نتیجه این عملیات بود و ۱۸۰ دستگاه تانک و نفربر، ۳۰۱ دستگاه خودرو و ۵۰ عراده توپ را هم ایرانی‌ها به غنیمت بردند. تعداد زیادی از تجهیزات و ادوات زرهی و نظامی دشمنن هم منهدم شدند. این عملیات زمینه‌ساز حماسه‌های دیگری مثل طریق القدس (آزادسازی بستان)، فتح المبین، بیت‌المقدس (آزادسازی خرمشهر) و در نهایت پاکسازی خاک کشورمان از وجود متجاوزان یعنی شد.

نتایج پیروزی در عملیات ثامن‌الامنه (ع)

با توجه به نقش شجاعانه لشکر ۷۷ پیاده در پیروزی عملیات ثامن‌الامنه با تصویب شورای عالی دفاع در تاریخ ۱۱ مهر ۱۳۶۰ نام این لشکر به « لشکر پیروز خراسان» تغییر داده شد. امام خمینی پس از پیروزی رزمندگان کشورمان در این عملیات فرمودند: «به اسم ملت بزرگ ایران از رزمندگان دلیر ارتش و سپاه و دیگر قوای مسلح تقدیر و تشکر می‌کنم.»

مقام معظم رهبری درباره این عملیات چنین فرموده‌اند: «شکست حصر آبادان پیشقراول پیروزی‌های بزرگ ما در جنگ بود، این عملیات اولین عملیاتی بود که مظهر همکاری کامل ارتش جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بود و از همان جا هم روند جنگ به شکل پیروزی نیروهای اسلام تغییر پیدا کرد و توانستند قدم به قدم دشمن را به عقب بکشاند تا وضع افتخارآمیز امروز را بوجود بیاورند.»

اجرای عملیات ثامن‌الامنه از نظر سیاسی و داخلی با فرار بنی صدر همراه شد در حالی که کردستان هنوز ناامن بود و منافقین در شهرهای مختلف کشور به فعالیت‌های تروریستی پرداخته و قاچاقچیان در مرزهای شرقی کشور فعالیت گسترده داشتند. سایر گروهک‌ها از جمله سلطنت طلبان، توده‌ای‌ها، چریک‌های فدایی خلق، جبهه ملی و… هم دست به کار مخالفت و اقدامات خرابکارانه علیه نظام جمهوری اسلامی ایران بودند.

از نظر شرایط منطقه‌ای و اوضاع جهانی در هنگام اجرای عملیات ثامن‌الامنه(ع)، بیشتر کشورهای منطقه از جمله عربستان، کویت و سایر کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس و در سطح جهانی آمریکا با همه همپیمانانش و رژیم صهیونیستی از هیچ کمکی به رژیم صدام حسین دریغ نمی‌کردند؛اما باوقایع عملیات ثامن‌الامنه تصورات باطل آنها با شکست مواجه شد و تلاش گسترده‌ای را برای حمایت بیشتر رژیم بحث صدام آغاز کردند.

مستأفانه روز بعد از این عملیات، یعنی ۱۳۶۰/۷/۷ فرماندهان عالی‌رتبه ارتش و دارخوین از سوی ایرانی‌ها اجرا می‌شود. اما نیروهای ایرانی با استفاده از اصل غافلگیری و با وجود آمادگی یگان‌ها و اذعان عمومی هیچ عملیاتی را در ۱۳۰هشورپیاده ماه۶ اجرا نکرد. پس از مشورت فرماندهان تصمیم گرفته شد سولی عملیات سرنوشست ساز نیروهای مسلح در نهایت غافلگیری در بامداد پنجم مه‌راه ۱۳۶۰ را رمز نصر من الله و فتحا قریب، در چهار محور اصلی دارخوین، فیاضیه، ذوالفقاریه (پیستگاه ۷ و ۱۲) و جاده ماهشهرآبادان آغاز شود.

طبق اظهارات افسر اسیر رژیم بعثی صدام این تاخیر

پنج روزه در اجرای عملیات نیروهای عراقی را که تا روز چهارم مه‌راه آماده عملیات ایران بودند، غافلگیر کرد و در شب شروع عملیات تعداد زیادی از اسرا با لباس زیر و در

تهیه و تنظیم:

سرهنگ ستاد ششم اکبری مقدم، سرهنگ ستاد دواز باغ‌عتری

سازمان حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس ارتش

آگهی مزایده
فروش دام‌مازاد و خودرو
شرکت دانداری تلیسه نمونه
در نظر دار نسبت به فروش دامهای مازاد بر نیاز واحدهای: شهرستان و حسن آباد وکنکدهساخت خودرو سوزوکی گرت ورنار مدل ۲۰۰۰ به شرح زیر
برگزازی مزایده در روز دوشنبه مورخ ۱۳۹۸/۱۰/۹ (روزایسه‌د خودرو وساعت ۱۰:۰۰) (مزایده‌دام وساعت ۱۲:۰۰) اقدام نماید، متقاضیان می توانند جهت بازدید و دریافت برگ شرایط شرکت در مزایده همان روزه به آدرس: شهرستان، میدان نماز، بلوار پلیس، کیلومتر۲ جاده شهریار – تهران، قریه تبه(شرکت دانداری تلیسه نمونه) مراجعه نموده و یا جهت کسب اطلاعات بیشتر با تلفن ۰۲۱-۶۵۲۹۰۰۰۰ تا ۶۵۲۹۰۰۰۰ تماس حاصل فرمایند.
در ضمن مهلت ارائه یاات بابت تکمیل شده پیشنه‌ها،قیمت جهت خودرو وساعت ۹:۰۰الی ۱۱:۰۰ و دام وساعت ۱۱:۰۰ الی ۱۲:۰۰ است.
محل برگزازی مزایده‌دام وخودرو:شرکت دانداری تلیسه نمونه(واحد شهریار)
۱)کاوشری (استن دشتی ۲) کاوشری غیر استن حلفی و کشتار گاهی
۳)گوساله نر شیرخوار و قطف مرغ (پروزی ۱) تلیسه غیرباردار حلفی کشتار گاهی وقری مارتن(۵) تلیسه استن
۶)خودرو سوزوکی گرت ورنار مدل ۲۰۰۰

چهارشنبه ۲۷ آذر ۱۳۹۸ -۲۱ربیع‌الثانی ۱۴۴۱ -۱۸ دسامبر ۲۰۱۹ -سال نود و چهارم -شماره ۲۷۴۵۲

روزهای پرافتخار

دزفول؛ شهر موشک‌ها

ساعت ۱۵:۳۵ روز ۲۸ آذرماه ۱۳۶۱ بود. دو سال و دو ماه از شروع جنگ می‌گذشت و عراقی‌ها که از شکست‌های اخیرشان در نبرد با رزمندگان ایرانی کلافه و سردرگم شده بودند، به ویران کردن شهرها روی آوردند. دزفول اولین شهری بود که به طور گسترده هدف موشک‌های بعثی قرار گرفت و خانه ۲۰۰ نفر از اهالی شهر روی سرشان آوار شد. از لا به لای آوار، خون و جنازه بود که بیرون می‌زد؛ کودک، بزرگ، پیر، جوان… عراقی‌ها با موشک‌های زمین به زمین، ۶۲ نفر از مردم دزفول را شهید کرده و ۲۸۷ نفر را مجروح کرده بودند. این شروع موشک‌بارانی بود که سایه‌اش تا ماه‌ها و سال‌های بعد هم بر سر این شهر ماند تا دزفول «بلد الصواريخ» یا «شهر موشک‌ها» لقب بگیرد.

تا آن زمان نیروهای نظامی عراق با وجود برخورداری از به‌روزترین تجهیزات جنگی و نیروی انسانی، شکست‌های سنگینی از رزمندگان ایران خورده بودند و صدام که چندها قبل پیشنهاد آتش بس‌اش از سوی ایران رد شده بود، به موشک‌باران شهرها قصد داشت ضعف‌های نظامی خود را جبران کرده و به مسئولان جمهوری اسلامی ایران فشار بیاورد. ارتش او اگرچه قبل از بمباران مردم دزفول، بارها مناطق مسکونی ایران را زیر آتش گرفته بود اما حمله به دزفول، اولین حمله در ابعاد گسترده، آن هم با موشک‌های زمین به زمین به حساب می‌آمد. یکی از مهم‌ترین اهداف رژیم بعث عراق از بمباران و موشک‌باران شهرها به ویژه دزفول این بود که با از بین بردن زیرساخت‌های اقتصادی و ناامن کردن شهرها، به مردم ایران بگوید که از مقاومت به‌بردارند؛ تاکتیکی مرسوم در جنگ که به فشار غیرمستقیم به طرف مقابل برای عقب‌نشینی از مواضع سیاسی و دفاعی تعبیر می‌شود.

این در حالی بود که مردم دزفول در دو سالی که از جنگ می‌گذشت با شهامت و قدرت در مقابل عراقی‌ها مقاومت کرده بودند و در شرایطی که نیروی دشمن تا حدود ۲۰کیلومتری این شهر رسیده بود، مردم تا زمان رسیدن نیروهای نظامی به منطقه، با دست خالی از شهر دفاع کردند و دشمن مجبور شده بود به پشت رودخانه کرخه عقب‌نشینی کند. بعد از پیروزی انقلاب هم که گروهک‌های منافق به ویژه گروهک اخلق عرب، وابسته به رژیم حاکم عراق در خوزستان شروع به ایجاد نامه کرده بودند، مردم دزفول نقش مهمی در سرکوب این گروهک‌ها ایفا کردند. با این حساب، دزفول سد بزرگی مقابل عراق در دستبایی به اهدافش به حساب می‌آمد.

از سوی دیگر، از نظر موقعیت سوق‌الجیشی، دزفول برای صدام یک شهر استراتژیک و نظامی بود؛ شهری که دوازده سال خوزستان لقب داشت و بعد از شروع جنگ تحمیلی، دشمن برای تصرف خوزستان باید ارتباط شمال این استان را با بقیه کشور قطع می‌کرد. به همین دلیل هم بود که وقتی در زمان جنگ، عراق می‌خواست شهرهای خوزستان را بمباران کند، دزفول در صدر فهرست شهرهایی بود که نامششان از رادیو اعلام می‌شد. صدام چنان فشار حملاتش را بر دزفول زیاد کرده بود که در ۸ سال‌جنگ تحمیلی، نیروهای نظامی‌اش ۱۷۶ موشک غول‌پیکر «فراگ ۷» و «اسکاده» را این شهر شلیک کردند و هواپیماهای دشمن ۴۸۹ بمب و راکت بر سر مردم بی‌دفاع دزفول فرود ریختند. آتشبارهای عراق هم با شلیک ۵۸۲۱ گلوله توپ نقاط مختلف این شهر را ویران ساختند.

به دنبال این حملات حدود ۹۵۰۰ واحد مسکونی، تجاری، آموزشی و مذهبی در دزفول بین ۱۰۰ تا ۱۰۰۰ خسارت دیدند و شهر به ویرانه ای سراسر خاک تبدیل شد. ۲۶۰۰ نفر از اهالی این شهردر طول جنگ شهید و ۴۰۰۰ نفر جانباز شدند. همچنین سهم دزفول از جنگ ۲۵۲ آزاده و ۱۲۴ مفقود بود.

آرزو رستم‌زاد

آگهی تجدید انتخابات انجمن صنفی کارفرمایی تولیدکنندگان قطعات آسانسور پله برقی استان تهران

با سلام

به استناد تبصره یک ماده ۱۲۱ قانون کار و این نامه مصوب آبان‌ماه ۱۳۸۹ هیأت محترم وزیران و سایر مدارک ارسالی و انجمن فوق‌الذکر به شماره ۷۰۳/۲۲۹۴ در تاریخ کار که به ثبت رسیده است. اسامی اعضای اصلی و علی‌البدل هیأت‌مدیره که در مجمع عمومی مورخ ۹۸/۰۹/۴ انتخابات و از تاریخ مذکور به مدت سه‌سال واز رستم‌زاد آنژاز تاریخ مذکور به مدت یک سال دارای اعتبار می‌باشند. سمت اعضای هیأت‌مدیره که به موجب صورتجلسه مورخ ۹۸/۰۹/۱۲ تعیین شده‌اند، به شرح زیر می‌باشد:
۱- آقای صمد شافقی: رئیس هیأت‌مدیره
۲- آقای جلال گلشنی: نائب‌رئیس
۳- آقای ملیک‌ملکی بخشنندی: خزانه‌دار
۴- آقای ایوب پروانه‌ار: سرنایب‌رئیس
۵- عضو اصلی: دبیر
۶- آقای سیدمحمد مریداله یانی: عضو اصلی
هیأت‌مدیره
۷- آقای ابراهیم رهنی‌پند: عضو علی‌البدل
هیأت‌مدیره
۸- آقای صهییل مریدی: دبیر هیأت‌مدیره
۹- آقای علی صدفی: سبازرئیس اصلی
۱۰- افسانی‌واله کریمی: نایزرس علی‌البدل
ضمانت‌براماده ۲۲ اساسنامه انجمن صنفی کلیه اوراق تعهدآور، اسناد رسمی و اسناد مالی که به تصویب هیأت‌مدیره رسیده‌باشند، باامضای مشترک خزانه‌دار و رئیس هیأت‌مدیره یا دبیر و مهر و مهر انجمن صنفی معتبر خواهد بود.

پروانه ر ضایعیتضاری –مدیر کل – از طرف محسن یابوری

آگهی مزایده
فروش دام‌مازاد و خودرو
شرکت دانداری تلیسه نمونه
در نظر دار نسبت به فروش دامهای مازاد بر نیاز واحدهای: شهرستان و حسن آباد وکنکدهساخت خودرو سوزوکی گرت ورنار مدل ۲۰۰۰ به شرح زیر
برگزازی مزایده در روز دوشنبه مورخ ۱۳۹۸/۱۰/۹ (روزایسه‌د خودرو وساعت ۱۰:۰۰) (مزایده‌دام وساعت ۱۲:۰۰) اقدام نماید، متقاضیان می توانند جهت بازدید و دریافت برگ شرایط شرکت در مزایده همان روزه به آدرس: شهرستان، میدان نماز، بلوار پلیس، کیلومتر۲ جاده شهریار – تهران، قریه تبه(شرکت دانداری تلیسه نمونه) مراجعه نموده و یا جهت کسب اطلاعات بیشتر با تلفن ۰۲۱-۶۵۲۹۰۰۰۰ تا ۶۵۲۹۰۰۰۰ تماس حاصل فرمایند.
در ضمن مهلت ارائه یاات بابت تکمیل شده پیشنه‌ها،قیمت جهت خودرو وساعت ۹:۰۰الی ۱۱:۰۰ و دام وساعت ۱۱:۰۰ الی ۱۲:۰۰ است.
محل برگزازی مزایده‌دام وخودرو:شرکت دانداری تلیسه نمونه(واحد شهریار)
۱)کاوشری (استن دشتی ۲) کاوشری غیر استن حلفی و کشتار گاهی
۳)گوساله نر شیرخوار و قطف مرغ (پروزی ۱) تلیسه غیرباردار حلفی کشتار گاهی وقری مارتن(۵) تلیسه استن
۶)خودرو سوزوکی گرت ورنار مدل ۲۰۰۰

جدول

افقی:

۱- خردید- نویسنده کارخانه مطلق سازی

۲- فرشته‌د محل –

قطر: آماده میانجیگری میان ایران و اعضای شورای همکاری خلیج فارس هستیم

سرویس خارجی : «محمد بن عبدالرحمان آل ثانی» معاون نخست وزیر و وزیر خارجه قطر در سخنانی با تأکید بر لزوم انجام گفتگو مستقیم شورای همکاری خلیج فارس با کشورام، گفت: «دوحه» آماده میانجیگری میان ایران و کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس برای حل اختلافات است.

«محمد بن عبدالرحمان آل ثانی» معاون نخست وزیر و وزیر خارجه قطر در گفتگو با پرنامه «القا الیوم» شبکه تلویزیونی الجزیره اعلام کرد: آماده میانجیگری میان ایران با همسایگان عرب هستیم هر چند خصومت تحمیل شده از سوی برخی از کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس بر قطر مانع از آن شده تا «دوحه» به ایفای نقش میانجی بپردازد. وزیر خارجه قطر در ادامه بر اهمیت درک و پذیرش جمهوری اسلامی ایران به عنوان یک کشور همسایه در منطقه از سوی کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس تأکید کرد و گفت: کشورهای یاد شده می بایست به جای در پیش گرفتن تنش ، به انجام گفت و شنود مستقیم روی آوردنویز افروز که قطر در کویت همواره از لزوم گفتگو با جمهوری اسلامی ایران حمایت کرده اند وزیر خارجه قطر در ادامه اظهارات خود در این برنامۀ در ارتباط با عربستان نیز ابراز داشت: ما بر سر اصول اساسی با عربستان به توافق رسیده ایم و درها برای انجام گفتگو با همسایگان دوحه است هر چند هنوز زود است تا پیشرفت واقعی در مذاکرات میان «دوحه» «ریاض» سخن به میان آوریم. در خبر دیگری از منطقه خلیج فارس، «اثنی رادانکین» فرمانده نیروی دریایی انگلیس اعلام کرد: «لندن به مشارکت در ائتلاف دریایی آمریکا در خلیج فارس ادامه می دهد هرچند که از سیاست وانشنگن علیه تهران حمایت نمی کند.

در تحول دیگری از منطقه، دولت جدید کویت سوگند یاد کرد:منابع کویتی در همین رابطه از صدور فرمان «صبح خالد الحمد الصباح» امیر کویت در خصوص تشکیک دولت جدید خبر دادند. به گفته این منابع، امیر کویت با صدور فرمانی ، اعضای دولت جدید را تعیین کرد. طبق این فرمان اعضای دولت جدید به نخست وزیری (صبح خالد الحمد الصباح» تعیین شده است.

۷۵۰ مورخ آمریکایی از استیضاح ترامپ حمایت کردند

سرویس خارجی:۷۵۰ تن از مورخان آمریکایی با امضای نامه ای مشترک در حالی که امروز مجلس نمایندگان آمریکا درباره استیضاح ترامپ رای گیری می کنندحمایت خود را از این روند اعلام کردند.

۷۵۰ تاریخدان آمریکایی با امضای یک نامه مشترک، از استیضاح دونالد ترامپ از سوی مجلس نمایندگان این کشور حمایت و تأکید کردند، بی اعتنایی این رئیس جمهوری آمریکا به حاکمیت قانون حاکم از وجود یک خطر روشن و حاضر علیه قانون اساسی است.

دراین نامه سرگشاده که از سوی یک سازمان غیرانتفاعی در آمریکا موسوم به سازمان «محافظت از دموکراسی» منتشر شده،آمده است: قضاوت قطعی ما این است که اگر دونالد ترامپ با این سطح از تخلفات استیضاح نشود پس عملا استیضاح یک مفهوم بی معنی و پوچ است.این مورخان آمریکایی در این نامه که تعدادامضاهای آن از عدد ۷۵۰ فراتر رفته است،خاطر نشان کردند: سواستفاده های فاشش و مکرر ترامپ از قدرت دقیقا همان کاری است که تدوین کنندگان قانون اساسی آمریکا به عنوان مبنای استیضاح و برکنار کردن یک رئیس جمهوری در نظر گرفتند. به گفته آنها، اتهامات ترامپ تداعی کننده این نگرانی تدوین کنندگان قانون اساسی آمریکا از بابت تبدیل شدن اعضای قدرتمند دولت این کشور به مزدور و آلت دست عوامل مفسد خارجی است.

درادامه این نامه تأکید شده است: با وجود این که مجلس نمایندگان آمریکا به درستی در رسائی پیگیری نقش نظارتی خود بر طبق قانون اساسی مستدسی به استناد و مدارک و شواهد های شایهان را مطالعه کرده، اما مانع تراشی غیرقانونی ترامپ بر سر راه فعالیت نمایندگان این مجلس، اهانت به نمایندگان مردم است. آنها در خاتمه این نامه گفتند:خصومت ترامپ با حاکمیت قانون و آسیب های مکرر او به دموکراسی، استیضاح او را الزامی می سازد.در این حال نشانه سنجی جدید فاکس نیوز نشان می دهد که ۵۰ درصد از آمریکایی ها معتقدند ترامپ باید استیضاح شده و از کار برکنار شود.

این در حالی است که رئیس جمهوری آمریکا در توثیتی از روند استیضاح خود انتقاد کرد و آن را بزرگترین فریبکاری در تاریخ سیاست این کشور خواند. در همین حال شبکه خبری «سی ان ان»نوشت: شاید جمهوریخواهان برای حفظ دونالد ترامپ در قدرت کار چندان سختی نداشته باشند اما این مساله کاملا واضح است که دموکرات ها می خواهند آنها را مجبور کنند که برای حمایت از ترامپ در روند استیضاح، پاهای سنگینی را بپردازند.

ازسوی مجلس سنای آمریکا با ۷۶ رای موافق در مقابل ۶ رای مخالف، بودجه دفاعی ۳۸۸میلیارد دلاری این کشور- در سال۲۰۲۰ را تصویب کرد. درهمین حال سه منبع گنجه اعلام کردند: نمایندگان کنگره درصدد هستند در لایحه بودجه دولت فدرال برای سال ۲۰۲۰میلادی مبلغ ۱٫۳۷۵ میلیارد دلار برای ساخت دیوار مرزی با مکزیک به دنبال هستند.

از سسویی، ارتش روسیه به دنبال هشداریها مسکو به واشنگتن درباره

آزمایش های موشکی آمریکا،با انتشار یک ویدئو از آزمایش موفق موشک بالستیک «اسکلدر» خبر داد.

سرویس خارجی: وزیر خارجه لبنان به درخواست های خارجی برای کنار زدن حزب الله

سرویس خارجی: وزیر خارجه لبنان اعلام کرد که نمی تواند به درخواست های خارجی برای کنار زدن حزب الله کمک کند و تا وقتی حزب الله متشخص برمد لبنان است با این جنبش همراه است.

«جبران باسبیل» در گفت وگو با باشیخه آمریکایی «سی ان ان» از حزب الله دفاع کرد و آن را منتخب مردم دانست و گفت: حزب الله از دید داخلی، بخشی از ملت لبنان و منتخب این ملت است اما از دید خارجی،

مشکله به حساب می آید. وی افزود: باجماع بین المللی می خواهد از نظر سیاسی از حزب الله در داخل لبنان خلاص نشود من نمی توانم کمکی کنم زیرا تا زمانی که حزب الله متشخص برمد است من با این جنبش همراه هستم و آنچه می توانم انجام دهم این است که لبنان را از مشکلات خارجی دور نگه دارم.

خبر دیگر اینکه به دنبال انتشار یک فیلم ویدیویی توهین آمیزبه شیعیان، تعدادی از معترضان لبنانی دست به تجمع زدند و درگیری های میان نیروهای امنیتی درگیر شدند.به دنبال منتشر شدن این فیلم ویدیویی توهین آمیزبه شیعیان، تعدادی از معترضان لبنانی در بیروت دست به تجمع زدند و درگیری های میان نیروهای امنیتی و معترضان رخ دادو روز قبل فیلم ویدیویی توسط یک

صاحب امتیاز: شرکت ارتباطی (مؤسسه اطلاعات) مدیر مسئول: سیدمحمدوعادنی

سر دبیر: علیرضا خانی

نشانی: تهران: بلوار میرداماد- خدایان مصطفی جنوبی (نفت سابق)

ساختمان اطلاعات- کد پستی ۱۵۴۹۳۱۱۱ (تهران)

پست تصویری تحریریه ۲۲۲۵۸۰

تلفن: ۲۹۹۹۹۹

نمابر آنکهی ها ۰۱۱۹۶۲۱۲۲۵۸۰

تلفن پذیرش آنکهی ها ۰۱۲۲۲۵۸۰

نشانی اینترنت: http://www.etellaat.com

پست الکترونیکی: etellaat@etellaat.com

منشور اخلاقی: http://www.etellaat.com/ftp/manshoor.pdf

اطلاعات

سال نود و چهارم

آیت الله العظمی سیستانی: در تعیین نخست وزیر جدید عراق بی طرفیم

علیه این نامزد ششعار سر می دهند و وی را قبول ندارند.همزمان، منابع آگاه عراق در بیانیه ای از آتش زدن خیمه های «مغرب» و «آشوبگر» در این شهر خبر داد.در این بیانیه آمده است: عناصر مخرب موکب های حسینی شهر کربلا

را که پذیرای هزاران نفر از زائران وی را قبول ندارند.همزمان، منابع آگاه عراق در بیانیه ای از آتش زدن خیمه های «مغرب» و «آشوبگر» در این شهر خبر داد.در این بیانیه آمده است: عناصر مخرب موکب های حسینی شهر کربلا

را که پذیرای هزاران نفر از زائران وی را قبول ندارند.همزمان، منابع آگاه عراق در بیانیه ای از آتش زدن خیمه های «مغرب» و «آشوبگر» در این شهر خبر داد.در این بیانیه آمده است: عناصر مخرب موکب های حسینی شهر کربلا

سرویس خارجی: منابع نزدیک به مرجعیت عالی شیعه در عراق، بر بی طرفی مرجعیت در روند انتخاب نخست وزیر جدید این کشور تأکید کردند.

در آستانه رایزنی های سیاسی برای معرفی نامزد جدیدنخست وزیر عراق، منابع از بی طرفی آیت الله العظمی سیستانی ، مرجعیت عالیدل شیعیان عراق درباره نامزدهای احتمالی این پست، خبر دادند.پایگاه خبری «بغداد الیوم» به نقل از یک منبع آگاه نزدیک به مرجعیت اعلام کرد: مرجعیت، انتخاب نخست وزیر را بر اساس اصول و مواد قانون اساسی کشور، برعهده فرانسوی های سیاسی می داند و هیچ ملاحظه خاصی درباره نامزد تصدی این پست ندارند یا نامزد خاصی را تأیید نمی کنند. در همین حال، منابع آگاه سیاسی اعلام کردند که ابرهم صالح، رئیس جمهوری عراق فهرستی شامل نامزدهای تصدی این پست دریافت کرده است که بهترین آنها، «محمد شیاع السوداني»، «اسعد العبدانی» و «مصطفی الکاطمی» هستند و برخی نظاهر کنندگان نیز قاضی «اردن جوجی» رئیس دادگاه ویژه رسوایی «مجتبی ع) در شهر «ملبورن» این کشور، از آیت الله العظمی «سیدعلی سیستانی» ، مرجعیت عالیدل دینی عراق حمایت کردند. آنان با در دست داشتن پلاکارده

برگزاری رزمایش مشترک سوریه و روسیه در مدیترانه

دیگر اینکه ارتش سوریه در غرب، جنوب و جنوب شرق استان حلب با ترویس های مجهز،سوریه درگیر شد و بیش از ۴۰ ترویس را از پای درآورد. جنگنده های سوریه و روسیه هم به صورت مشترک، مواضع ترویسها در جنوب شرق استان طرطوس به عنوان محلی برای رزمایش، اتفاقی نیست.

خبرگزاری اسپوتنیک به نقل از این مسئول روس گزارش داد که علت انتخاب، این بوده که کشنی های جنگی روسیه در نزدیکی سواحل سوریه، نقشی مهم در مبارزه با تروریسم بین المللی دارند. وی تأکید کرد که موشک های «کالیبر» روسیه جنبش بار از همین موضوع تروریست ها را در سوریه هدف قرار دادند. این مسئول روس خاطر نشان کرد که پایگاه طرطوس، محل اصلی تجهیز تسلیحاتی چند گروه در سوریه است و این مسئله باعث شده که آموزش خدمه کشتی و یگانهای ساحلی، ضروری شود. خبر

سرویس خارجی: نیروهای دریایی روسیه و سوریه در دریای مدیترانه رزمایش مشترک برگزار کردند. رئیس مرکز پایگاه دریایی روسیه در «طرطوس» سوریه در مرکز خیرنگاران گفت که انتخاب بندر طرطوس به عنوان محلی برای رزمایش، اتفاقی نیست. خبرگزاری اسپوتنیک به نقل از این مسئول روس گزارش داد که علت انتخاب، این بوده که کشنی های جنگی روسیه در نزدیکی سواحل سوریه، نقشی مهم در مبارزه با تروریسم بین المللی دارند. وی تأکید کرد که موشک های «کالیبر» روسیه جنبش بار از همین موضوع تروریست ها را در سوریه هدف قرار دادند. این مسئول روس خاطر نشان کرد که پایگاه طرطوس، محل اصلی تجهیز تسلیحاتی چند گروه در سوریه است و این مسئله باعث شده که آموزش خدمه کشتی و یگانهای ساحلی، ضروری شود. خبر

دست رد وزیر خارجه لبنان به درخواست های خارجی برای کنار زدن حزب الله

کشیده شد. در مقابل، نیروهای امنیتی با شلیک گاز اشک آور با معترضان مقابله می کنند. آنها را وادار کردند عقب نشینی کنند و درگیری هایی میان نیروهای امنیتی اینتر با شکسته و به میدان لشوها هجوم برده و لاستیک های خودرو را آتش زده و ساختمان های اداری را تخریب کردند.

نیروهای امنیتی برای حفاظت از

کشیده شد. در مقابل، نیروهای امنیتی با شلیک گاز اشک آور با معترضان مقابله می کنند. آنها را وادار کردند عقب نشینی کنند و درگیری هایی میان نیروهای امنیتی اینتر با شکسته و به میدان لشوها هجوم برده و لاستیک های خودرو را آتش زده و ساختمان های اداری را تخریب کردند.

کشیده شد. در مقابل، نیروهای امنیتی با شلیک گاز اشک آور با معترضان مقابله می کنند. آنها را وادار کردند عقب نشینی کنند و درگیری هایی میان نیروهای امنیتی اینتر با شکسته و به میدان لشوها هجوم برده و لاستیک های خودرو را آتش زده و ساختمان های اداری را تخریب کردند.

کشیده شد. در مقابل، نیروهای امنیتی با شلیک گاز اشک آور با معترضان مقابله می کنند. آنها را وادار کردند عقب نشینی کنند و درگیری هایی میان نیروهای امنیتی اینتر با شکسته و به میدان لشوها هجوم برده و لاستیک های خودرو را آتش زده و ساختمان های اداری را تخریب کردند.

تنش در لبنان پس از انتشار ویدئوی موهن به شیعیان

همزمان با انتشار یک فیلم ویدیویی توهین آمیز به شیعیان، معترضان لبنانی در بیروت دست به تجمع زدند و درگیری های میان نیروهای امنیتی و معترضان رخ دادو روز قبل فیلم ویدیویی توسط یک

دومین نشست امنیتی منطقه ای با موضوع افغانستان امروز در تهران

بر گزار می شود

دیر شورای عالی امنیت ملی تأکید کرد: توسعه تروریسم و تلاش برخی کشورهای منطقه ای و فرامطعته ای برای حفظ صلح و ثبات در افغانستان را تهدید می چالش های است که به گزارش خبر-خانه شورای عالی امنیت ملی، «اچین ون چینگ» وزیر-رئیس ملی جمهوری خلق چین که در صدر هیات بلند پایه امنیتی برای شرکت در دومین نشست امنیتی منطقه ای به تهران سفر کرده است، عصر دیروز با دریایان «علی شمشانی» نماینده مقام معظم رهبری و دبیر شورای عالی امنیت ملی دیدار و گفتگو کرد.شمشانی در این دیدار، با قدرتی از نقش فعال جمهوری خلق چین در نشست های امنیتی گفتگوی منطقه ای، «ایلام» با مساعی مشترک کشورهای عضو نشست بتواتیم گاهای سازنده ای برای افزایش ثبات و امنیت در منطقه پرداخت.وی با تأکید بر اراده رهبران عالی دو کشور برای ارتقای مشارکت راهبردی و توسعه روابط همه جانبه میان تهران و پکن اظهار داشت: نهادهای امنیتی ایران از چین می توانند در معقق کردن توافقات دو کشور در عباد سیاسی، اقتصادی و دفاعی نقش ویژه ای داشته باشند.دبیر شورای عالی امنیت ملی با اشاره به موضوع دومین نشست گفتگوی منطقه ای که با موضوع افغانستان برگزار می شود، تصریح کرد: توسعه تروریسم و تلاش برخی کشورهای منطقه ای و فرامطعته ای برای حفظ و مدیریت ثباتی در این کشور مهمترین چالش های است که صلح و ثبات در افغانستان را تهدید می کند.

«چین ون چینگ» وزیر امنیت ملی جمهوری خلق چین هم در این دیدار، با اظهار خوشنودی از سفر به ایران و شرکت در دومین نشست گفتگوی امنیتی از همکاری ایران برای پایه گذاری و تداوم این نشست قدرانی کردوی روابط با جمهوری ایران را دارای جایگاه مهمی در مسئولان عالی چینی برشمرد و خاطرنشان کرد: اشتراک مساعی و رایزنی مستمر مقامات دو کشور می تواند در تحقق سریع توافقات انجام شده

اطلاعات

سال نود و چهارم

آیت الله العظمی سیستانی: در تعیین نخست وزیر جدید عراق بی طرفیم

علیه این نامزد ششعار سر می دهند و وی را قبول ندارند.همزمان، منابع آگاه عراق در بیانیه ای از آتش زدن خیمه های «مغرب» و «آشوبگر» در این شهر خبر داد.در این بیانیه آمده است: عناصر مخرب موکب های حسینی شهر کربلا

را که پذیرای هزاران نفر از زائران وی را قبول ندارند.همزمان، منابع آگاه عراق در بیانیه ای از آتش زدن خیمه های «مغرب» و «آشوبگر» در این شهر خبر داد.در این بیانیه آمده است: عناصر مخرب موکب های حسینی شهر کربلا

را که پذیرای هزاران نفر از زائران وی را قبول ندارند.همزمان، منابع آگاه عراق در بیانیه ای از آتش زدن خیمه های «مغرب» و «آشوبگر» در این شهر خبر داد.در این بیانیه آمده است: عناصر مخرب موکب های حسینی شهر کربلا

سرویس خارجی: منابع نزدیک به مرجعیت عالی شیعه در عراق، بر بی طرفی مرجعیت در روند انتخاب نخست وزیر جدید این کشور تأکید کردند.

در آستانه رایزنی های سیاسی برای معرفی نامزد جدیدنخست وزیر عراق، منابع از بی طرفی آیت الله العظمی سیستانی ، مرجعیت عالیدل شیعیان عراق درباره نامزدهای احتمالی این پست، خبر دادند.پایگاه خبری «بغداد الیوم» به نقل از یک منبع آگاه نزدیک به مرجعیت اعلام کرد: مرجعیت، انتخاب نخست وزیر را بر اساس اصول و مواد قانون اساسی کشور، برعهده فرانسوی های سیاسی می داند و هیچ ملاحظه خاصی درباره نامزد تصدی این پست ندارند یا نامزد خاصی را تأیید نمی کنند. در همین حال، منابع آگاه سیاسی اعلام کردند که ابرهم صالح، رئیس جمهوری عراق فهرستی شامل نامزدهای تصدی این پست دریافت کرده است که بهترین آنها، «محمد شیاع السوداني»، «اسعد العبدانی» و «مصطفی الکاطمی» هستند و برخی نظاهر کنندگان نیز قاضی «اردن جوجی» رئیس دادگاه ویژه رسوایی «مجتبی ع) در شهر «ملبورن» این کشور، از آیت الله العظمی «سیدعلی سیستانی» ، مرجعیت عالیدل دینی عراق حمایت کردند. آنان با در دست داشتن پلاکارده

جمعی از شیعیان و عراقی های مقیم استرالیا در مدرسه امام حسن مجتبی (ع) در شهر «ملبورن» این کشور، از آیت الله العظمی «سیدعلی سیستانی» ، مرجعیت عالیدل دینی عراق حمایت کردند. آنان با در دست داشتن پلاکارده

برگزاری رزمایش مشترک سوریه و روسیه در مدیترانه

دیگر اینکه ارتش سوریه در غرب، جنوب و جنوب شرق استان حلب با ترویس های مجهز،سوریه درگیر شد و بیش از ۴۰ ترویس را از پای درآورد. جنگنده های سوریه و روسیه هم به صورت مشترک، مواضع ترویسها در جنوب شرق استان طرطوس به عنوان محلی برای رزمایش، اتفاقی نیست.

خبرگزاری اسپوتنیک به نقل از این مسئول روس گزارش داد که علت انتخاب، این بوده که کشنی های جنگی روسیه در نزدیکی سواحل سوریه، نقشی مهم در مبارزه با تروریسم بین المللی دارند. وی تأکید کرد که موشک های «کالیبر» روسیه جنبش بار از همین موضوع تروریست ها را در سوریه هدف قرار دادند. این مسئول روس خاطر نشان کرد که پایگاه طرطوس، محل اصلی تجهیز تسلیحاتی چند گروه در سوریه است و این مسئله باعث شده که آموزش خدمه کشتی و یگانهای ساحلی، ضروری شود. خبر

سرویس خارجی: نیروهای دریایی روسیه و سوریه در دریای مدیترانه رزمایش مشترک برگزار کردند. رئیس مرکز پایگاه دریایی روسیه در «طرطوس» سوریه در مرکز خیرنگاران گفت که انتخاب بندر طرطوس به عنوان محلی برای رزمایش، اتفاقی نیست. خبرگزاری اسپوتنیک به نقل از این مسئول روس گزارش داد که علت انتخاب، این بوده که کشنی های جنگی روسیه در نزدیکی سواحل سوریه، نقشی مهم در مبارزه با تروریسم بین المللی دارند. وی تأکید کرد که موشک های «کالیبر» روسیه جنبش بار از همین موضوع تروریست ها را در سوریه هدف قرار دادند. این مسئول روس خاطر نشان کرد که پایگاه طرطوس، محل اصلی تجهیز تسلیحاتی چند گروه در سوریه است و این مسئله باعث شده که آموزش خدمه کشتی و یگانهای ساحلی، ضروری شود. خبر

تظاهرات کنندگان که شعار «شیعه، شیعه» می دادند، ایستهای بازرسی ایجاد کردند و درگیری های میان نیروهای امنیتی

سرویس خارجی: دادگاه ویژه پاکستان به پرویز مشرف، رئیس-جمهوری پاکستان، حکم محکوم به اعدام صادر کرد. پرویز مشرف، رئیس-جمهوری پاکستان، به اتهام «خیانت» محکوم شد. دادگاه ویژه پاکستان، پرویز مشرف را به حبس ابد محکوم کرد. پرویز مشرف، رئیس-جمهوری پاکستان، به اتهام «خیانت» محکوم شد. دادگاه ویژه پاکستان، پرویز مشرف را به حبس ابد محکوم کرد.

سرویس خارجی: دادگاه ویژه پاکستان به پرویز مشرف، رئیس-جمهوری پاکستان، حکم محکوم به اعدام صادر کرد. پرویز مشرف، رئیس-جمهوری پاکستان، به اتهام «خیانت» محکوم شد. دادگاه ویژه پاکستان، پرویز مشرف را به حبس ابد محکوم کرد. پرویز مشرف، رئیس-جمهوری پاکستان، به اتهام «خیانت» محکوم شد. دادگاه ویژه پاکستان، پرویز مشرف را به حبس ابد محکوم کرد.

افشای لایه کرک امارات با ساتورهای آمریکایی برای اعمال تحریم علیه تر کیه

سرویس خارجی: خبرگزاری آناتولی ترکیه با استناد به اسنادی در گزارشی اعلام کرد: امارات در حال لایه کرک با سانساتورهای آمریکایی برای وضع تحریم ها علیه آنکارا است.

خبرگزاری آناتولی ترکیه با استناد به اسنادی که از طریق یک وبسایت آمریکایی به این دست پیدا کرده، گزارش کرد که امارات عربی متحده در کنگره آمریکا برای وضع تحریم علیه ترکیه لایه کرک کرده است. آناتولی با اشاره به ایمیلی فاش کرد که امارات در کنگره آمریکا لایه کرک تا تحریم خود خبرگزاری آناتولی گفت: یک شرکت آمریکایی موسوم به «آکین گامب» به نمایندگی از امارات ایمیلی را برای شماری از ساتورهای آمریکایی ارسال کرده و آنها را

شبکه المیادین: پیش نویس «معامله قرن» آمریکا بر نابودی ارمان فلسطینی متمرکز دارد

آموزش و پرورش است که به عهده فلسطینی جدید خواهد بود اما به نوبه خود باید به شهرداری یهودی قدس دست یابد. این طرح، نابودی ارمان فلسطینیان را دنبال می کند.

شبکه المیادین گزارش داد که به جزئیات بیشتری از طرح موسوم به معامله قرن آمریکا درباره سازش رژیم اشغالگر صهیونیستی با فلسطینی ها پرداخت یافته است. بر اساس آنچه پیش نویس این طرح آمده است، یک سازمان آزادی بخش فلسطین و جنبش حماس به امضا می رسد و یک کشور فلسطینی با نام «فلسطین جدید» روی خاک ایران و باختری از نوار غزه به یک شهرک های صهیونیست نشین ایجاد می شود. در پیش نویس این توافق آمده است که شهرک های صهیونیست نشین در اختیار رژیم صهیونیست قرار گیرد و شهرک های فلسطینی در اختیار رژیم صهیونیست قرار گیرد.

مقدار این اراضی و بهای آن هم بین طرف ها میانجیگری یک کشور مورد تایید که بعدا معرفی خواهد شد توافق می شود و یک بزرگراه هم میان غزه و کرانه باختری ایجاد می شود.

مقدار این اراضی و بهای آن هم بین طرف ها میانجیگری یک کشور مورد تایید که بعدا معرفی خواهد شد توافق می شود و یک بزرگراه هم میان غزه و کرانه باختری هم داده می شود.

مقدار این اراضی و بهای آن هم بین طرف ها میانجیگری یک کشور مورد تایید که بعدا معرفی خواهد شد توافق می شود و یک بزرگراه هم میان غزه و کرانه باختری هم داده می شود.

مقدار این اراضی و بهای آن هم بین طرف ها میانجیگری یک کشور مورد تایید که بعدا معرفی خواهد شد توافق می شود و یک بزرگراه هم میان غزه و کرانه باختری هم داده می شود.

مقدار این اراضی و بهای آن هم بین طرف ها میانجیگری یک کشور مورد تایید که بعدا معرفی خواهد شد توافق می شود و یک بزرگراه هم میان غزه و کرانه باختری هم داده می شود.

مقدار این اراضی و بهای آن هم بین طرف ها میانجیگری یک کشور مورد تایید که بعدا معرفی خواهد شد توافق می شود و یک بزرگراه هم میان غزه و کرانه باختری هم داده می شود.

مقدار این اراضی و بهای آن هم بین طرف ها میانجیگری یک کشور مورد تایید که بعدا معرفی خواهد شد توافق می شود و یک بزرگراه هم میان غزه و کرانه باختری هم داده می شود.

مقدار این اراضی و بهای آن هم بین طرف ها میانجیگری یک کشور مورد تایید که بعدا معرفی خواهد شد توافق می شود و یک بزرگراه هم میان غزه و کرانه باختری هم داده می شود.

تحریم اطلاعات

چهارشنبه ۲۷ آذر ۱۳۹۸

ربیع الثانی ۱۴۴۱-۱۸ دسامبر ۲۰۱۹

ظهور شری ۰۱۷۲ دقیقه غروب آفتاب ۰۱۶۵۳ دقیقه اذان مغرب ۰۱۷۱۳ دقیقه نیمه شب شری (بایان وقت ادای نماز صلا) ۰۲۳۱۶ دقیقه اذان صبح (فرذا) ۰۵۳۴ دقیقه طلوع آفتاب (فرذا) ۰۷۰۹ دقیقه

تحریم اطلاعات

علیه این نامزد ششعار سر می دهند و وی را قبول ندارند.همزمان، منابع آگاه عراق در بیانیه ای از آتش زدن خیمه های «مغرب» و «آشوبگر» در این شهر خبر داد.در این بیانیه آمده است: عناصر مخرب موکب های حسینی شهر کربلا

معترضان با برپایی چادرها و روشن کردن آتش مسیر اصلی منتهی به میدان نفتی «الریله» را «بایستند. قلمرو کنندگان عراقی معترضان سالمات آزار و عتابت کرد. از اداره برق در استان «واسط» این کشور را نیز تعطیل کردند. در تحولات امنیتی و درگیری ها با عناصر داعش نیز، نیروهای الحشد الشعبی عراق حمله سنگین تروریست های داعش به جنوب موصل را دفع کردند. یک منبع خبری در گفتگو با «اسومره نیوز» گفت: عناصری از داعش حملاتی را به جنوب موصل انجام داده اما تیپ ۴۴ الحشد الشعبی دلارورده این حمله را دفع کرد. نیروهای ارتش و الحشد الشعبی عراق همچنین عملیات ضد تروریستی بزرگی را برای یکرده بقایای گروه تروریستی داعش در شرق منطقه «التراهر» در استان «الابار» آغاز کردند.

همزمان، یک منبع امنیتی دیگر از اقدام نیروهای امنیتی عراق در خشتی سازی محله داعش به اطراف بغداد خبر داد.طبق اعلام این منبع، عناصر گروه تروریستی داعش تلاش داشتند بر منطقه «العاجیج» واقع در شمال بغداد تاخت بیاوند. منبع مذکور گفت: سبب اقدام به جستجوی عاملان این حمله کردننداز سوی دیگر، فرماندهی عملیات مشترک عراق نیز در پاسخ به دو حمله تروریستی روزهایی گذشته در «دیهله»، عملیات گسترده ای را علیه بقایای داعش در این استان آغاز کرد.در حمله اخیر تروریست ها، پنج نیروی الحشدالشعبی در این استان به شهادت رسیدند. در همین حال اتحادیه علمای مسلمان در استان «دیهله»، عراق در بیانیه ای، آمریکا را عامل بازگشت داعش به این استان دانستند.

رئیس جمهوری مصر: جنگ بین رو به پایان است

سرویس خارجی: رئیس جمهوری مصر در سخنانی گفت که بحران بین در مسیر حل شدن قرار گرفته ام

«عبدالعالم السیسی» رئیس جمهوری مصر در سخنانی اعلام کرد:بحران بین در جنگ و این کشور به مرور حل خواهد یافت اما نیازمند زمان است. وی تأکید کرد: مصر همواره به دنبال ایجاد راحل سالمات آمیز برای مشکلات در منطقه بوده و بحران یمن نیز در مسیر خود برای پایان یافتن بود. این موضوع نیازمند زمان است.در این حال، سید عبدالملک الحوتی، رهبر جنبش انفصاله یمن و «مارتین گریفیث» نماینده سازمان ملل در امور یمن ضمن دیدار با یکدیگر درباره آخرین تحولات مربوط به این کشور گفتگو کردند.رهبر جنبش انفصاله یمن در دیدار با نماینده سازمان ملل بر لزوم توقف حملات نظامی حاکم خودی و رفع محاصره فروگاه صنعاء تأکید کرد.سید عبدالملک الحوتی در این دیدار بر مواضع ثابت خود درباره برقراری صلح در یمن تأکید کرد و گفت: صنعاء در این خصوص جدی و متوالانه عمل می کند.الحوتی همچنین در این دیدار به مسائل مربوط به مشکلات و درد و رنج های مردم یمن ناشی از حملات ائتلاف سعودی و محاصره این کشور پرداخت و بر لزوم توقف این حملات تأکید کرد.

«پرویز مشرف» رئیس جمهوری اسبق پاکستان محکوم به اعدام شد

کشور علیه «پرویز مشرف» پس از شش سال فرآیند قضایی صادر شد.گفتنی است که دولت پاکستان خواهان بررسی مجدد پرونده پرویز مشرف شده است. دراین حال، «بلال بوتو زرداری» رئیس حزب مردم پاکستان و فرزند «بی نظیر بوتو، نخست وزیر اسبق این کشور که بارها تأکید کرده «پرویز مشرف» نقش مهمی در ترور مادرش داشته است با انتشار تصویر مادرش در توییتر موفقیت خود را با حکم اعدام مشرف اعلام کرد. این درحالی است که حزب مسلم لیگ ششماه نواز نیز با اعدام مشرف موافق است زیرا پرونده ای که منجر به صدور حکم اعدام بر مشرف شد با شکایت این حزب به نتیجه رسید.

تحریم علیه تر کیه

برای تحریم ترکیه تحت فشار گذاشته است. به گفته این خبرگزاری، شرکت «آکین گامب»، یکی از شرکت های لایه سیاسی که دفتر آن در واشنگتن قرار دارد، هفتم نوامبر گذشته به نمایندگی از سفارت امارات در واشنگتن، ایمیل هایی را برای برخی کشورهای کنگره آمریکا ارسال کرد که براساس این ایمیل هادارات از تلاش ها برای تحریم ترکیه مطابق با طرح مجلس نمایندگان آمریکا حمایت می کنند.این در حالی است که سفارت امارات در واشنگتن به درخواست های اظهار نظر اینتر برای این پاسخ نداده است. در چنین شرایطی پرئیس جمهوری ترکیه تهدید کرد که ممکن است این کشور نسل کشی یووان امریکایی توسط اروپایی ها را تحریم به نتیجه ببرد.

کسۀ موافقت کرده اند به اجرای این توافقن کمک کرده و از آن حمایت مالی به عمل آورند ششامل امریکا، اتحادیه اروپا و کشورهای تولید کننده نفت حوزه خلیج فارس هستند و ۳۰ میلیارد دلار برای مدت پنج سال به پروژه های مربوط به فلسطین جدید اختصاص خواهد یافت اما هزینه الحاق شهرک ها به اسرائیل از جمله شهر خوستار پراکنده و دروازهاده برعهده خود رژیم اشغالگر خواهد بود.

دراره نوحه توسط سهم کمک ها بین کشورهای حامی طرح معامله قرن نیز آمریکا ۲۰ درصد اتحادیه اروپا ۱۰ درصد و کشورهای عربی حوزه خلیج فارس ۷۰ درصد هزینه را متقبل می شوند. در بعد نظامی هم معامله قرن به شرط جدید اجازه داشتن ارتش را نمی دهد و تنها تسلاچی که برای این مجوز دارد، سلاح پلیس است. بر اساس طرح معامله قرن این توافق هم که میان اسرائیل و فلسطین جدید به امضا خواهد رسید اسرائیل مسئولیت دفاع از فلسطین جدید را در برابر هر تجاوز خارجی برعهده خواهد داشت به شرط اینکه فلسطین جدید بهای دفاع از آن را به رژیم اشغالگر بپردازد و اسرائیل و کشورهای عربی هم درباره بهایی که کشورهای عربی به ارتش اسرائیل برای دفاع از فلسطین جدید خواهند داد مذاکره می کنند.

کوکای از زمین امنی چپان

گورباچف: آمریکا به دنبال بر تری مطلق نظامی در جهان است

تنسین: میخائیل گورباچف آخرین رهبر اتحاد جماهیر شوروی سابق گفت آمریکا با خروج از توافق ها در عرصه کاهش و کنترل تسلیحات هسته ای، به دنبال برتری نظامی یک جانبه در جهان است. هرچند چنین هدفی بسیار خطرناک و دست نیافتنی است. گورباچف در مصاحبه اختصاصی با یک روزنامه ژاپنی گفت: علت اصلی خروج ایالات متحده از معاهدات بین المللی در زمانه ایاری رها ساختن خود از هرگونه محدودیت در عرصه نظامی و برتری مطلق نظامی نهفته است، این در حالی است که در جهان امروز چنین سلطه طلبی از سوی یک قدرت غیرممکن است زیرا اگر در عرصه تأمین امنیت، بی ثباتی وجود داشته باشد، نتیجه آن مسابقه جدید تسلیحاتی خواهد بود و کل سیاست جهانی به هرح و مرج کشیده و غیرقابل پیش بینی خواهد شد و چنین وضعیتی به امنیت همه کشورها از جمله خود آمریکا آسیب خواهد رساند.

اولین ناو هواپیمابر بومی چین رسا وارد ناوگان شد
فارس: همزمان با افزایش تنش میان واشنگتن و پکن، وزارت دفاع چین از ورود اولین ناو هواپیمابر بومی این کشور به ناوگان نیروی دریایی چین داد که در اولین مأموریت محوله در پایگاهی در دریای جنوبی مستقر شده است. در مورد مشخصات فنی و جزئیات ساخت این ناو هواپیمابر خبری منتشر نشده، اما پکن می گوید در ساخت این ناو از تجربیات مربوط به اولین ناو هواپیمابر خود، که به صورت دست دوم از اوکراین خریداری شده و در چین بهسازی شده بود، بهره رده است. تروریست زورود این ناو هواپیمابر به ناوگان ارتش چین را «یک گام بزرگ دیگر در نوسازی بلندپروازانه نیروهای نظامی این کشور توصیف کرد.

مؤسسه حقیقت سنجی: ترامپ ۱۵ هزار دروغ گفته است
فارس: رسانه های خبری با استناد به آمار یک موسسه حقیقت سنجی گزارش دادند که دونالد ترامپ از زمان حضور در کاخ سفید حدود ۱۵ هزار دروغ گفته است. بر اساس داده های پایگاه حقیقت سنجی، دونالد ترامپ از زمان انتخاب به عنوان ریاست جمهوری آمریکا، بیش از ۱۵ هزار دروغ یا ادعای گمراهکننده بیان کرده است. روزنامه «واشنگتن پست» هم نوشت: میزان دروغ های رئیس جمهوری آمریکا در دسامبر کنونی از سال گذشته هم فراتر رفت و در مجموع ۱۰۵۵ روزی که ترامپ در کاخ سفید حضور داشته، ۱۵ هزار و ۴۱۳ دروغ یا ادعای گمراهکننده بیان کرده است. در سال ۲۰۱۷، ترامپ حدود ۱۹۹۹ و در سال ۲۰۱۸، ۵۶۹۹ دروغ گفته بود.

کنته شدن ۴۹ خبرنگار در سال جاری میلادی
ایستا: سازمان خبرنگاران بدون مرز «اعلام کرد، ۴۹ خبرنگار در سال ۲۰۱۹ ک

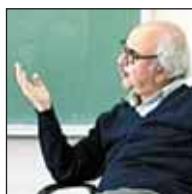
جشن
پایان نامه ها

۷

آهنگ
کوهساران

۶

شعر خوب
و نثر ناب

۲

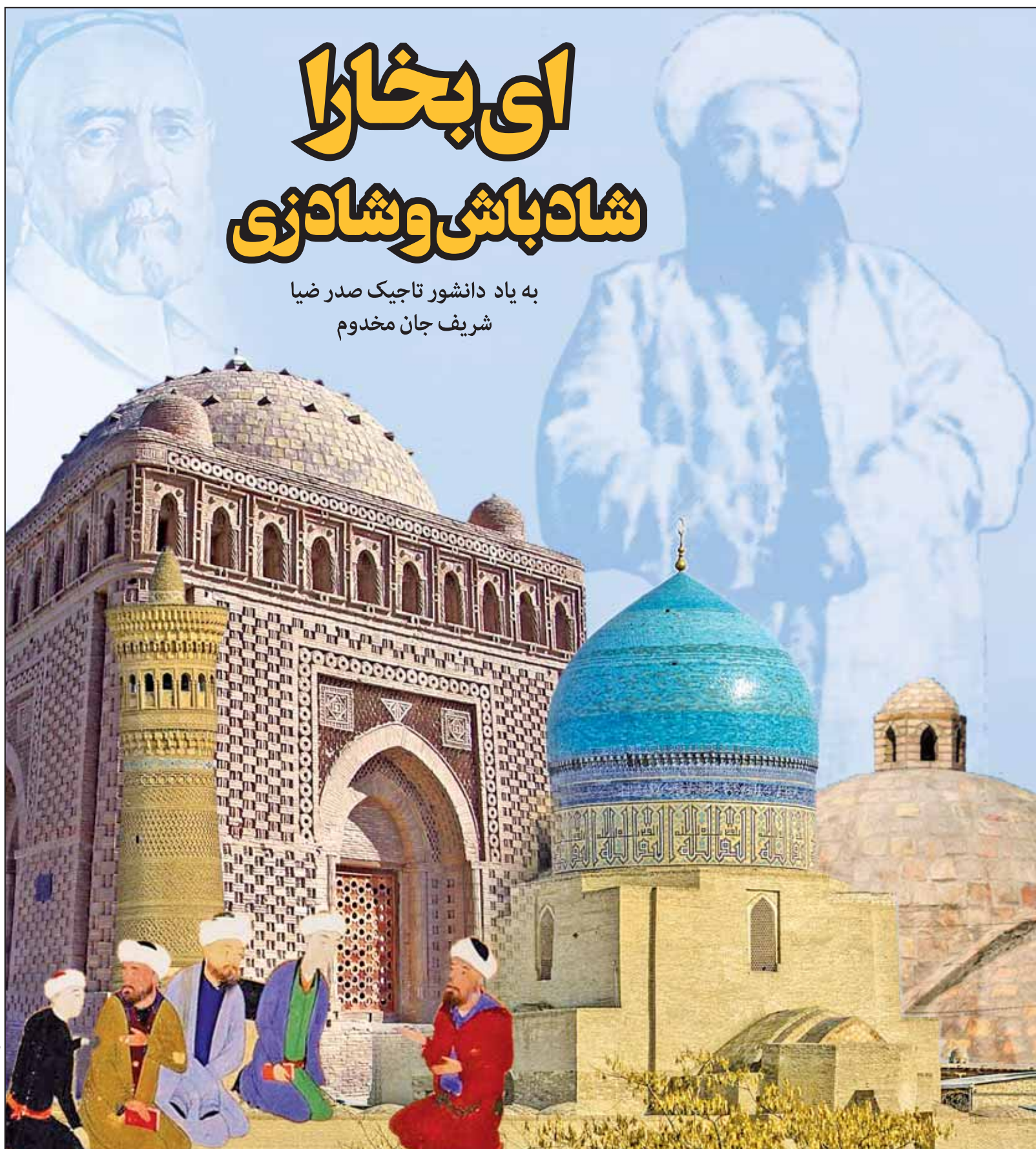

ضمیمه فرهنگی روزنامه اطلاعات

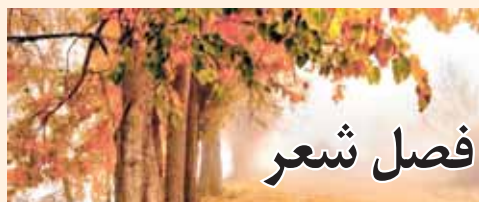
چهارشنبه ۲۷ آذر ۱۳۹۸ - سال نود و چهارم - شماره ۲۷۴۵۳

ای بخارا شاد باش و شادزی

به یاد دانشور تاجیک صدر ضیا
شریف جان مخدوم

فصل شعر

دریغ و نجوا

دو غزل از استادزنده یاد مظاهر مصفا

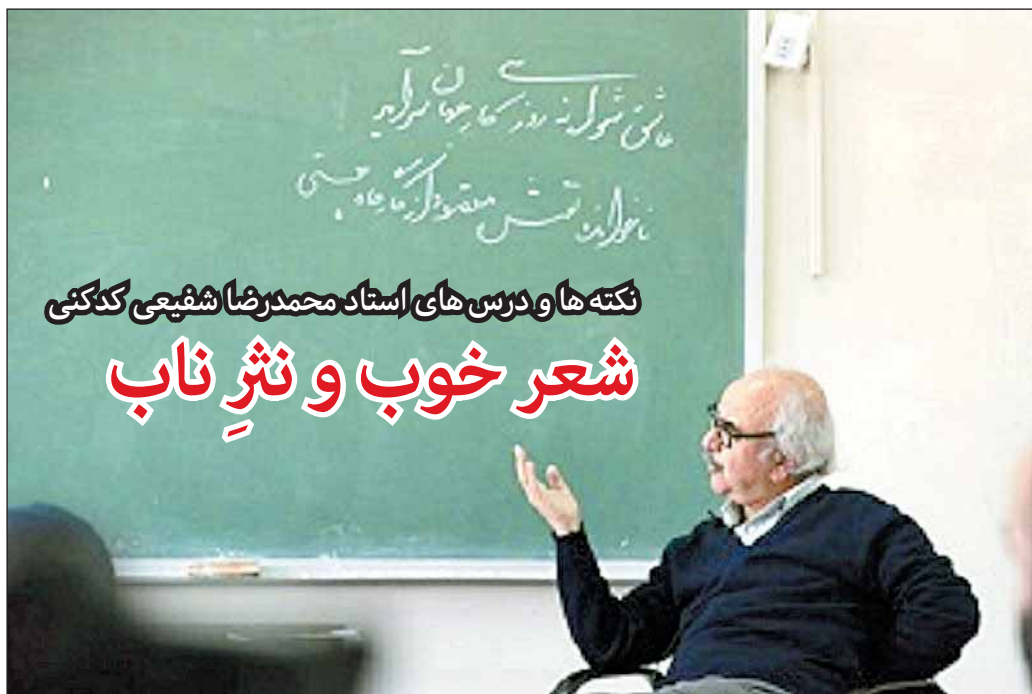
مراکشت

آه و دریغا که چرخ پیر مرا کشت
گردش گردونک حقیر مرا کشت
دهر زبونی پسند - چون که نکردم:
بندگی خواجه و امیر، مرا کشت
دید که مردم هست و فحلی و رادی
سَعَتِری چرخ دُون پذیر مرا کشت
تیغ جوانمردکش کشید و بسی جُست
دید کسی نیست، ناگزیر مرا کشت
گفتم: بالله گناه نیست مرا، گفت:
هست و چو گرگ بهانه گیر مرا کشت
با همه بینایی ام به گردش گیتی
گیتی بی دیده ضربه مرا کشت
کشتی عمرم میان بحر حوادث
بس که زبر گشت و گشت زیر، مرا کشت
خست مرا رنج، لیک زود مرا خست
کشت مرا درد، لیک دیر مرا کشت
غصه امروز روز و بیم ز فردا
خاطره های دی و پریر مرا کشت
آخر صفرا به سر برآمد و آخر
زردی رخسار چون زرب مرا کشت
آه که در این زمان روبه پرور
سرکشی طبع همچو شیر مرا کشت
وای که در روزگار گرسنه چشمان
سیردلی های چشم سیر مرا کشت
هیچ نیست، این سر بهوش مرا بست
هیچ نکشت، این دل هژیر مرا کشت
نیست غمم گر به روزگار جوانی
گردش این روزگار پیر مرا کشت
فارغ از اندیشه اسیری خویشم
حسرت این ملت اسیر مرا کشت
غم ز کم خویش و بیش خلق ندارم
غصه این مردم فقیر مرا کشت

بگذار تا بگریم

بگذار تا بگریم بر دامن شب ای شب
بگذار تا بسوزم در آتش تب ای شب
افسرده و نزارم چندان جگر ندارم
تا از جگر برآرم فریاد یارب ای شب
بی تابم و نیابم از هیچ سو مفری
می پویم و نجویم ملجا و مهرب ای شب
افتاده ایم بی تاب با دیدگان بی خواب
از روزگار کُزتاب وز نحس کوکب ای شب
لب بستم از شکایت تا کس ندانم درد
جانم رسید صد بار از درد بر لب ای شب
هم بیشتر پریشان هم بیشتر نزارم
هم بیشتر نژدم از هر شب امشب ای شب

نکته ها و درس های استاد محمدرضا شفیعی کدکنی

شعر خوب و نثر ناب

نمی گویم: هر شعری که از او خوانده ام حتماً متأثر شده ام و حتماً گریسته ام، ولی تأثیری که بعضی از شعرهای او به ویژه شعرهای کوتاه او در طول سال ها، بر من داشته است، ازین گونه بوده است: عاطفی و ساده، بی پیرایه و مهربان. البته گاهی «ساختمان شعر» یا «زبان شعر» یا نوع «تصویرها» یا «ابطال» حجم پیام و ظرفیت شعر» در تمامی اجزا ممکن است با سلیقه کنونی من تطبیق نکند. به ذرک که نمی کند. مگر من که هستم؟ ده ها هزار نفر شعر او را می خوانند و با شعر او همدلی دارند. من درین میان نباشم چه خواهد شد؟ به قول عین القضات همدانی: «ز باغ امیر، گو خالای کم گیر!»

او یکی از نگاهبانان حرمت زبان پارسی و ارزش های ملی ماست. من نیز از این راه دور به او و همه عاشقان ایران، سلام می فرستم.

تو کیو، آذر ۷۷ / با چراغ و آینه، ۵۳۶-۵۳۴

بزرگامردا که این بوالفضل بود!

به بهانه اول آبان و بزرگداشت ابوالفضل بیهقی

فصلی خوانم از دنیای فریبنده به یک دست شکر پاشنده و به دیگر دست زهر کشنده، گروهی را به محنت آزموده کرده و گروهی را پیراهن نعمت پوشانیده، تا خردمندان را مقرر گردد که دل نهان بر نعمت دنیا محال است، و متنبی گوید،

«وَمَنْ صَحَبَ الدُّنْيَا طَوِيلًا تَقَلَّبَتْ عَلَى عَيْنِهِ حَتَّى تَرَى صَدَقَهَا كَذِبًا
این مجلد اینجا رسانیدم از تاریخ، پادشاه فرخ زاد جان شیرین و گرامی به ستاننده جان ها داد و سپرد. و آب بر وی ریختند و شستند و بر مرکب چوبین بنشست، و او از آن چندان باغ های خرم و بناها و کاخ های جد و پدر و برادر، به چهار پنج گز زمین بسنده کرد و خاک بر وی انبار کردند. دقیقی درین معنی، دریغامیر بونصر ادریغا که بس شادی ندیدی از جوانی ولیکن رادمردان جهاندار چنین باشند کوه زنده گانی

تاریخی بیهقی، فصل در معنی دنیا

اگر بخواهیم سه کتاب از شاهکارهای نثر فارسی انتخاب کنیم، یکی از آن سه کتاب «اسرارالتوحید» است. آن دو کتاب دیگر به نظر من «تاریخ بیهقی» است و «تذکره الاولیاء».

موسیقی شعر، ص ۳۳۸
ادبیات، جابجایی های سمانتیک، معناشناختی و زبان شناسی کلمه های هر جمله است. حافظ توانسته، سلمان ساوجی خیر. بیهقی توانسته، گردیزی خیر. [در ادبیات و هنر یک «جمله» می تواند چند معنی داشته باشد. جمله «دیشب باران فراوان بارید» یک معنایی را به ذهن متبادر می کند که معنای شماره ۱ است. اما اگر جای کلمه «باران» را عوض کنیم و آن را به اول جمله بیاوریم یا «دیشب» را به آخر جمله ببریم در دید اول معنی همان است، اما از نظر سمانتیک یا معناشناسی و زبان شناسی جدید بین این جملات تفاوت احساس می شود. در این جمله محور جانشینی تغییری نکرده چون کلمه ای از بیرون نیآوریم که معنی را تغییر دهد. به این معنی «معنی شماره ۲» می گویم با این مفهوم بی نهایت معنی می توانیم داشته باشیم.

ادبیات معنی شماره ۲ است. اگر به معنی شماره ۱ حرف بزیم فقط یک معنی دارد. آنچه در دیوان حافظ وجود دارد معنی شماره ۲ است، و آ معنی شماره ۱ در دیوان باقی شاعران، در دیوان سلمان ساوجی و... نیز وجود دارد. قلمرو معنی شماره ۱ قلمرو محدود و بسته ای است. بیهقی معنی شماره ۲ و گردیزی معنی شماره ۱ است.]

این کیمیای هستی، جلد سوم، صص ۳۲۲-۳۳۱

وقتی به شعر معاصر نگاه می کنم، به ویژه در این جا که هیچ کتابی و جنگی و سفینه ای هم در اختیار من نیست، شاعران در برابرم در چند صف قرار می گیرند:

یک صف، صف شاعرانی است که من با آنها گریسته ام؛ مثل گلچین گیلانی، حمیدی شیرازی، شهریار، لاهوتی، عارف قزوینی و چند تن دیگر.

یک صف، صف گویندگانی است که با آنها شادمانی داشته ام و خندیده ام، نه بر آنها که با آنها و بر زمانه و تاریخ و آدم های مسخره روزگار از سیاستمدار خائن تا زاهد ریاکار و همه نمایندگان ارتجاع و دشمنان انسانیت؛ شاعرانی مثل سیداشرف ایرج، عشقی، روحانی، وافرآشته و بهروز و چند تن دیگر.

یک صف، صف شاعرانی است که شعرشان مثل چتری است که روی سرت می گیری تا از رگبار لجنی که روزگار بر سر و روی آدمیزادان پشنگ می کند، خود را محافظت کنی، مثل شعرهای بهار و پروین و عقاب خانلری و شعر چند تن دیگر.

یک صف هم صف شاعرانی است که به تحسین سر و وضع هنرشان یا بعضی لحظه ها و تجربه های خصوصی شان می پردازی، مثل توللی (در بافت تاریخی «رها»، سپهری (در حجم سبز)، فروغ (در تولدی دیگر)، و بعضی کارهای کوتاه و ژرف نینما.

یک صف هم صف شاعرانی است که هر وقت نامشان را می شنوی یا دیوانشان را می بینی، با خودت می گویی: حیف از آن عمر که در پای تو من سر کردم.

یک «صف یک نفره» هم هست که ظاهراً در میان معاصران «دومی» ندارد و آن صف مهدی اخوان ثالث است، که از بعضی شعرهایش در شگفت می شوی. من از شعر بسیاری ازین شاعران، که نام بردم، لذت می برم ولی در شگفت نمی شوم؛ جز از چند شعر اخوان، مثل «آنگاه پس از تندر»، «نماز» و «سبز».

مشیری؛ نگاهبان حرمت شعرو زبان

فریدون مشیری در نظر من، در همان صف شاعرانی است که من با آنها گریسته ام. شاعرانی که مستقیماً با عواطف آدمی سروکار دارند، من بارها با شعر گلچین گیلانی گریسته ام، با شعر شهریار گریسته ام. با شعر حمیدی گریسته ام و با شعر مشیری نیز. شعری که او در تصویر یاد کودکی های خویش در مشهد سروده است و به جست و جوی اجزای تصویر مادر خویش است که در آینه های کوچک و بی کران سقف حرم حضرت رضا تجزیه شده، و او پس از پنجاه سال و بیش تر به جست و جوی آن زده هاست. همین الان هم که بنده ایی از آن شعر از حافظه ام می گذرد، گریه ام می گیرد؛ شعر یعنی همین و لا غیر.

از کاتارسیس Catharsis ارسطویی تا برجسته سازی Foregrounding صورت گرایان، همه همین حرف را خواسته اند بگویند. اگر بعضی از ناقدان وطنی نخواسته اند این را بفهمند خاک بر سرشان!

فریدون در همه دوره های عمر شاعری اش، از نظرگاه من، در همین صف ایستاده است و هرگز نخواسته است صفش را عوض کند. اصلاً چرا عوض کند؟ مگر نگفته اند که الذاتی لا یُغَلَّل ولا یُغَیَّر.

یکی از نخستین شعرهایی که از فریدون در نوجوانی خواندم و مرا به گریه واداشت، شعری بود که عنوان آن را اکنون به یاد ندارم و بدین گونه آغاز می شد: ای همه گل های از سرما کبود خنده هاتان را که از لبها ریود در «سخن» سال های ۳۵-۱۳۳۴ به نظرم چاپ شده بود و این تأثیر و تأثر تا آخرین کارهای او، همچنان ادامه داشته است.

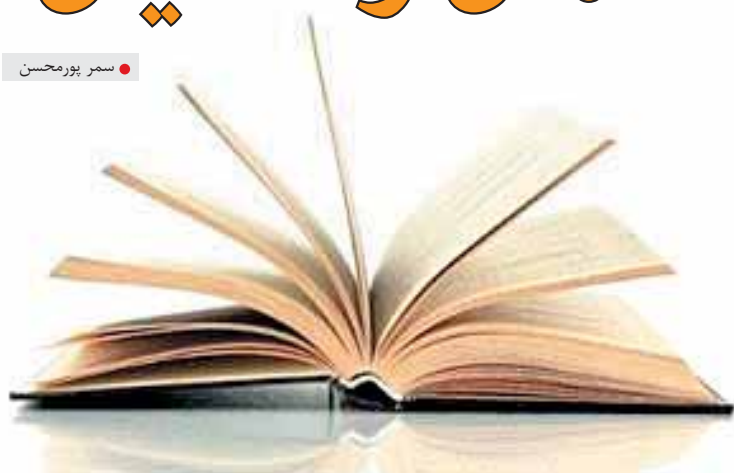

تأملاتی در باب دانش و آموزش؛ نقدی بر مشکلات دانشگاه و مدارس

عالمان و عامیان

● سمر پورمحسن

که طی کرده بود، نوعی جبران و پوزش محسوب می‌شد. او به راحتی وارد دانشگاه شد و در رشته‌ای که دوست داشت تحصیل کرد؛ اما خدا می‌داند آن مدیرهٔ کذایی چند دخت جوان را به زندگی و علم و انسانیت بدبین کرده است؟ خدا می‌داند.

از دبیرستان می‌گذرم. دانشگاه برای کشور ما یک نعمت بزرگ بوده است. انصافاً از ابتدای تأسیس و حتی پیش از آن که دانشجویان اعزامی به فرنگ را داشته‌ایم، بخش مهمی از خلأهای مدیریتی و تخصصی را در عالی‌ترین سطوح برطرف کرده و جامعهٔ ایران را بسیار به پیش برده‌اند. طبعاً دانشگاه نهادی جوان و تازه است. مرکزی که در پی تحولات بزرگ عصر مشروطه ضرورت یافت و برخی از رجال بزرگ علم و فرهنگ، پایه‌های آکادمی را در وطن نهادند. اگر امروزه کسانی با قصد و منظورهای سیاسی و توطئه انگار در باب تأسیس دانشگاه، مسائلی را مطرح می‌کنند، ممکن است در محدوده‌ای کوچک و در برخی جزئیات درست بگویند؛ اما در اساس دارند به نشانی غلط می‌روند و در نتیجه هم خود و هم مخاطبان‌شان را گمراه می‌کنند. دانشگاه در پی نیازهای بزرگی پدید آمد.

بهداشت و پزشکی، تأسیسات و معماری و مهندسی، معدن و زمین و آب شناسی و کشاورزی و دامپزشکی، آمار و ریاضیات و فیزیک و شیمی و مواد و اپتیک و هسته‌ای و ده‌ها و صدها تخصص دیگر که اگر دانشگاه به دادمان نمی‌رسید، محتاج بیگانه می‌بودیم و به جای دانش‌وران جوان میهن می‌باید به سبک عربستان

سال کذایی که دولت‌های نهم و دهم یکسره در کار زیر و رو کردن کشور بودند، فرزندان ما بسیار آسیب دیدند و کسی ندید، نفهمید و برایشان اصلاً مهم نبود؛ زیرا ما انگار هرگز کسی نبودیم و نیستیم...

از شگفتی‌های آن دوران بگویم و فقط همین یکی برای درک این بدعتها و عجایب و رنج‌هایی که کشیدیم، کافی است.

وقتی دخترم را برای ثبت‌نام در یک مرکز پیش‌دانشگاهی دولتی بردم، خانم مدیر مدرسه پس از ملاحظهٔ کارنامهٔ مربوطه نگاهی سرشار از تکبر و تفرعن به بنده و سرتاپای فرزندم انداخت و فرمود: چرا انضباطش ۱۸ است؟ گفتم نمی‌دانم. فرمودند: یعنی من در مدرسه ام چنین دانش آموزی را بپذیرم؟ خودش را زده بود به آن راه که انگار نمی‌داند دنیا دست کیست و یک‌بار هم در خیابان‌های زندگانی قدم رنجه نرفته است.

فرشته‌ای بود بی‌گمان این بانو. حالا این حرف‌ها و استقهام بی‌معنایش را هم جلوی دختر نوجوان من دارد بیان می‌کند. چنان نادان بود که حتی نخواستم جوابی به او بدهم. نمونه‌ای عالی از حیث ظاهر و باطن در جامعه‌ای که مدعای اخلاق و الگو بودن دارد. خلاصه به نزدیک‌ترین مرکز خصوصی پیش‌دانشگاهی رفتم. مسئول ثبت‌نام بانویی جوان بود و به او صراحتاً گفتم درس و بحث را ول کنید. پולتان را می‌دهم می‌خواهم دخترم راحت و بی‌دردسر این یک سال را بگذرانند. همین طور هم شد و آرامش و لبخندش در مقابل تمام سال‌های عبوسی

قل هل یستوی الذین یعلمون و الذین لا یعلمون انما یبذکر اولوالالباب/ (زمر، ۹)

وقتی مشکل و بیماری یا گرفتاری و نقصی در جامعه‌ای پیدا می‌شود، برای یافتن راه‌حلی جهت اصلاح یا علاج یا بهبود امور شروع به اندیشه و فعالیت می‌کنیم. آیهٔ راهگشا و عمیق سورة زمر نشان می‌دهد که این یک امر انسانی فراتاریخ است و اختلاف و تمایز میان علم و جهل و دانایان علوم و کالانعام همواره وجود داشته و تا ابد ادامه خواهد یافت.

اما در اینجا طرحی از نمودار و نقشهٔ علم و شبه علم و جهل باید ترسیم کنیم و با طرح همین مسئله، به قول و به زبان دیرباب و بیمار کنونی «در پی راهکاری برای حل معضلات می‌گردیم». این ساده‌ترین و طبیعی‌ترین برخورد انسان در مقابله با نقص و مشکل است. اینها مسائل انسانی است و راه‌حل می‌طلبید. راه حل ممکن است ساده یا پیچیده باشد؛ کم‌خرج باشد یا پرهزینه و ممکن است در اندک زمانی یافته شود یا روزگاری دراز برای حل مشکل وقت و زمان صرف شود. اینها متعلقات بدیهی امور است. همه می‌دانند و بیان مجددش هم چندان ضروری به نظر نمی‌رسد مگر برای تأکید و توجه دادن مخاطبان عالی مقام و نکته‌سنج به پدیده‌ای که مدت‌هاست جامعه و بنیان‌های حیات فرهنگی و علمی ایرانیان را دچار مشکل و مسئله کرده و گویی تمام راه‌ها و دریچه‌های برون رفت و بهبود بسته شده، و یا شاید به عمد و سهو آن را مسدود کرده اند!

بنیاد و اساس قدرت فکری و علمی جوامع امروز بر دوش آموزش و پرورش و آموزش عالی است. در اینجا من نه صلاحیت بحث در باب آموزش و پرورش را دارم و نه جرات این کار را. خاطرات و تجارب شخصی و تأملاتم در این عرصه نیز تلخ تر از آن است که برای بیان در این موضع و موقع مناسب باشد. هزارتوی اندوه است و دلی که از خاطرات مدرسه، چنان شکست‌هایی دارد و چنان زخمهایی که هیچ گاه ترمیم نمی‌شود و التیام نخواهد یافت.

اما در بارهٔ دانشگاه و آموزش عالی بسیار اندیشیده‌ام و تجربه‌های عینی و خوبی داشته ام و در باره ماهیت و عملکرد و غایت این نهاد عظیم و این دستاورد عالی بشر بسیار راضی و شایق بوده‌ام. این موهبت نصیبم شد که در نیمه دههٔ شصت در دانشکده‌ای با استادانی دانا و بسیار خردمند ادبیات و زبان فارسی را بخوانم و بقیهم چه تفاوت عظیمی میان معلمان مدارس و دبیرستان‌ها با مجتهدان فنون در دانشگاه‌ها هست.

نمی‌خواهم به معلمان و دبیران زحمتکش و ارجمندمان بی احترامی کنم زیرا می‌دانم تا چه اندازه رنج و مسئولیت، و به عبارت دیگر چه بار گرانی بردوش دارند. اما هم ما و هم آنها می‌دانند که در ساختارهای آموزش و پرورش ما چه مشکلات و نقص‌ها و کمبودهای بزرگی وجود دارد که بسیاری از استعدادها و انگیزه‌ها را می‌سوزاند و نابود می‌کند. فرزندان که اکنون دانشجویی در آستانهٔ فارغ‌التحصیل شدن است، سه دورهٔ دبستان، راهنمایی و دبیرستان را جلوی چشمان من و با نظارت دقیق طی می‌کرد، اما اگر بگویم که نیمه عمر شدم و بلکه دق مرگ شدم تا این سه دوره به همراه یک دورهٔ عجیب و غریب بی‌معنا تحت عنوان پیش‌دانشگاهی به آخر رسید، اغراق نکردم.

عجیب‌ترین مسئله در این سه چهار دوره این بود که یک‌باره وزیر جدیدی می‌آمد و انگار از بنیاد همه چیز را می‌خواست زیر و رو کند. یا بدعت‌های جدیدی می‌گذاشت که اصلاً با هیچ عقل سلیمی جور در نمی‌آمد.

هر کسی می‌داند وقتی شما دستور تشکیل یک دورهٔ نوین آموزشی را می‌دهید، به غیر از مطالعه در کیفیت و کمیت و اهدافش، باید مکان‌ها و امکانات و کادرهای مناسب را نیز آماده کنید و تنها صدور دستور و بخشنامه کافی نیست. باری، در آن هشت

وارد می‌کردیم و مدت دارش را با مارک‌های بیگانه خریداری و اجاره می‌کردیم. دانشگاه حقیقتاً مرکز اصلی علم و فضل بوده و نه تنها در علوم خالص و تجربی و کاربردی، که در علوم انسانی نیز اثری عظیم بر فکر و ذکر و زیست ایرانیان داشته است. اضافه می‌کنم که در دانش‌های دینی و معنوی نیز نقش برانگیزنده و ارتقا بخش دانشگاه را نباید نادیده گرفت. روش‌های علمی‌نویس در تلفیق با سنت سترگ هزار و چندصد ساله، اثر و آثاری عظیم بر جای نهاد و عصارها و فروزانفرها و مطهری‌ها و شریعتی‌ها و بازرگان‌ها و سید جعفر شهیدی‌ها و... که نسل نوین فکری و فرهنگ دینی و در واقع رنسانس مذهبی ایران را معماری کردند، محصول استفاده از تجارب مشترک حوزه و حوزویان در کنار دانشگاه و دانشگاهیان بود و هست. هنوز هم بهترین ترجمه‌های قرآن مجید، بهترین کتب تاریخ اسلام و بسیاری دیگر از متون کلامی و حقوقی و حکمی‌نویس اسلامی یا تطبیقی، محصول دانشگاه‌هاست. بنا بر این چه جای بحث در اهمیت و اعتبار این نهاد عظیم و قابل احترام؟

اما آنچه بر این شکوه علمی، پرده ای از تردید و اندوه افکنده، دوجیز است: یکی تعدی که برای تضعیف اعتبار علمی دانشگاه گویی آغاز شده و هر روز بیشتر به نابودی ارزش‌های آکادمیک نزدیک می‌شود و دیگری عناد و مباحثات کین توزانه‌ای که برخی دایه‌های مهربان‌تر از مادر مطرح می‌کنند. اکنون سال‌هاست که در گوشه و کنار با دانشگاه بی‌مهری می‌شود.

منزلت علمی این نهاد با نوعی مدرک گرایی و حتی تجارت مدارک مجعول، خدشه دار شده است. کار به جایی رسیده که در سر هر کوچه و بازاری چند رایانه و دستگاه زیراکس و فتوکپی گذاشته و این اطلاعیه به چشم می‌خورد: تحقیق دانشگاهی یا رساله دانشگاهی با نازل‌ترین قیمت....

این روزگار، با این موانع و میکروب‌هایی که این چنین بنیاد علم و آموزش را در کشور ما به سوی احتضار می‌برد، از خطرناک‌ترین برهه‌های تاریخ علم و فرهنگ است. کسانی امروزه به دانشگاه و اخلاق دانشگاهی و محیط‌های آکادمیک خرده می‌گیرند که خود و شاگردانشان بیش از همه عطش مدارک و عناوین دانشگاهی دارند. خودشان هم می‌دانند که هنوز مردم برای عناوین و مراتب دانشگاه احترام قائل هستند و منزلتی اجتماعی و احترامی عمومی در پس مدارج علمی دانشگاه‌ها نهفته است. بیخود نیست که آن وزیر مرحوم چنان ولعی در جعل مدارک دانشگاهی و درجه و عنوان دکتری داشت و بسیاری از کارگزاران و علاوه بر مدارج و مقامات و مزایایی که دارند، عنوان دکتر و استادی در دانشگاه را هم می‌خواهند، و اتفاقاً در کنار مشاغل و مدارج دیگر به این یکی فخر می‌کنند. اما چاره چیست و چرا کار و بار دانشگاه و علم در بالاترین سطوح در کشور عزیز ما به اینجا رسیده است؟ این پرسش‌ها و استقهام‌ها را می‌گذارم کنار تا قدری پخته و جا افتاده شوند و شاید وقتی دیگر در نوبت و نوشتهٔ بعدی به پیشنهادها و راه‌حل‌هایی بپردازیم که بی‌اغراق بیش از سی سال در باره‌اش به تأمل و تفکر و حسرت و تعلق اندیشیده‌ام. تنها بگویم که هیچ امیدى به مدعیان موافق و منتقد ندارم.

شعارهای غربی و شرقی و سیاسی و اخلاقی و امثال ذلک هیچ یک ارتباطی با ذات علمی و منزلت پژوهشی و اخلاق دانشوری و ایمان دانشگاهی ندارد. تنها ساز ناهنجاری است که برخی از سر گشادش می‌نوازند.

این راه، دشوار و پرمناغ است و چاره سازی برای گذر از موانع نیز تنها به دست با کفایت دانشوران و دانشجویان و محققان والا مرتبه ای است که گمنام یا نامدار به حقیقت علم و معجزهٔ اخلاق و آیندهٔ ایران ایمان دارند... این مبحث بماند تا نوبت بعد.

● سید مسعود رضوی

همهٔ ما باید به یاد داشته باشیم و این نکته را به فرزندان خود بیاموزیم که «ایران» یک مفهوم اقلیمی محدود نیست و برای درک این معنا نمی‌توان حدود و مرزهای ترسیم شده در نقشه‌های جغرافیایی و سیاسی را ملاک قرار داد. این مسأله، فراتر از شعارها و علقه‌های ناسیونالیستی به وطن یا گرایشات شوونیستی به آب و خاک و فرهنگ است. این یک حقیقت تاریخی و فرهنگی است که درک صحیح و فراگیر آن، بسیاری از بدفهمی‌ها و کُزفهمی‌ها در عرصهٔ تاریخ و زبان و فرهنگ و دین و سیاست را اصلاح خواهد کرد. بر این اساس، اثر گیری و اثر گذاری ایران بر اقلیم‌ها و جوامع پیرامون مرزهای خود، بخشی از رخدادهای مِسلوم این قطعه از جهان بوده و کیفیاتی از تحولات مهم تاریخ خاورمیانه و آسیا و بلکه جهان، در سایهٔ آن به وجود آمده و استمرار یافته است. برای مثال اثر گذاری وسیع ایرانیان بر شبه قاره و شرق آسیا، وضع خاص سیاسی و ماهیت فرهنگی و تمدنی این سرزمین‌ها و مردم آن را دستخوش تحولات بسیار کرده و گاه سرشت و سرنوشت برخی از این جوامع را به کلی دگرگون ساخته است. همین گونه، می‌توان رد پای فکر و هنر و اقتدار ایرانیان را در غرب و شمال غربی و بالاخره صفحات وسیع شمالی – از فارود تا پیرامون خزر – مشاهده کرد.

بدیختانه، ضعف فرهنگ و فقر حافظهٔ تاریخی که موجب افول دانش و سستی تفکر و پیرشانی اجتماعی و اخلاقی در اغلب ممالک آسیایی و اسلامی بوده است، در این زمینه صدمه‌های بسیار به ما وارد آورده و موجب گسستگی و از میان رفتن پیوندهای ژرف و دیرپای ما با خویشاوندان فرهنگی و جغرافیایی‌مان شده است. مثلاً فرهنگ‌ها و جوامع شنبه‌قارای، که امروزه شامل و مشمول کشورهای فقیر و پرجمعیت از جمله هند و سریلانکا و بنگلادش و پاکستان و بخش‌های گسترده‌ای از شرق و جنوب افغانستان و غرب اندونزی و … است، از نزدیک‌ترین اقوام فرهنگی و اعتقادی و اقتصادی ما هستند و تاریخ مشترک و مفصل هم‌زیستی ملت‌ها در این خطه از آسیا از شیواترین داستان‌های تاریخ بشر است. وقتی مسافری روشن‌اندیش و نکته سنج و جستجوگر – و نه تاجرِ کوتاه‌بین و عاری از معرفت و هنر – پای به این سرزمین‌ها بگذارد، بر کنیه‌ها و مقابر و تندبها و دیگر جلوه‌های هنر شهباره، اثر نظم و فرهنگ و ذوق ایران را به وضوح می‌بیند. نه فقط زیارتگاه‌های بزرگان و قدیسین و عرفا و شاعران، که نام خیابان‌ها و محله‌ها و شهرها نیز خاطرهٔ ایران ادوار کهن و میانه را به ما گوشزد می‌کند. کتابخانه‌های هند و پاکستان را که بگردی، از حجم تذکره‌های شـاعران و ادیبان و مورخان و معماران و نقاشان و خوشنویسان و

تو نوحه‌گرِ هموطن کشتهٔ خویشی

من فاتحه‌خوانِ وطنِ مردهٔ خویشم

من مرثیه خوانم به سمرقند و بخارا

بر قبلهٔ زردشت و به گهوارهٔ سینا

من مرثیه خوانِ وطنِ مردهٔ خویشم…

(ابیاتی از چکامهٔ بازار صابر، شاعر شهیر تاجیک)

ضمیمه فرهنگی روزنامه اطلاعات

چهارشنبه ۲۷ آذر ۱۳۹۸– سال نودوچهارم – شماره ۲۷۴۵۳

عطر بخارای شریف

شریف جان مخدوم(صدرضیا) سرگذشت زبان فارسی در فرارودان

روشنفکران بخارا بود. وی به پیروی از احمد دانش (۱۳۴۳ – ۱۳۱۵ق) در جریان معارف‌پوروی که به نام «جنبش جدیدان» مشهور بود، قرار گرفت و با برخی از روشنفکران روزگار خود مکتب اصول جدید را بنیاد نهاد و برای برپا کردن انقلاب علمی به انتشار کتاب و روزنامه اهتمام ورزید. در سال ۱۳۳۶ق، برخی از جدیدان به دست حاکمان کشته شدند و صدرضیاء نیز در همین سال دستگیر و به اعدام محکوم شد، اما به علّی این حکم اجرا نشد. صاحب‌الدین صدیق در شرح این روزگار می‌نویسد: «پس از انقلاب قوریه روسیه و بعد از اعلام فرمان اصلاحات امیر، هفتم آوریل ۱۹۱۷ در بخارا آشوب مخالفین بلند شد و به سر پیشاتازان زمان و مؤثر فکراتی چون صدرضیاء فاجعه‌ها آمد. امیر برای فیصل دادن شورش ملایان، اشخاصی چون میرزا نصرالله وزیر، عبدالصمد خواجه رئیس و صدرضیاء را متصدی نموده، خود هیچ‌گونه چاره‌ای ندید. این رفتار امیر به ملایان آشونگر روح بخشید و عبدالصمد خواجه رئیس را لت و کوب کردند و با خواهش آنها امیر میرزا نصرالله وزیر را از منصب راند و در کریمیه زندانی کرد و در همان جا به قتل رساند. تا تبلیغ برهان‌الدین، قاضی کلان سابق صدرضیاء را نیز مجروح کردند.

صدرضیاء پس از معزولی در بخارا استقامت می‌کرد. تمام وحشانیّت را که امیر و نوکران وی در حقّ ترقّی‌خواهان و جدیدان روا می‌دیدند، می‌شدند و با چشم سر می‌دید.» «آدمان امیر بخارا هنگامی که صدرضیا را به حبس می‌گرفتند مال و ملکش را مصادره کردند، دست‌خط پاره‌ای از نوشته‌های او، از جمله روزنامه و تذکار اشعار، را در پیش چشم او سوزاندند.» در ۱۳۳۸ق (برابر با ۱۹۲۰م) به هنگام درگیری انقلاب بخارا نیز برخی از تألیفات او نابود شد. مهینا با پیروزی انقلاب در بخارا (اِستامبر ۱۹۲۰م)، «چنان که ایشان می‌نویسد: حکومت شورایی نسبت به او شفقت ورزیده چاشن را از سوءقصد گماشتگان امیر ایمن نمود. صدرضیا به خدمت حکومت شورایی بخارا پرداخته، اول در وظیفه نظارت اوقاف و ممیز علما و سپس در کمیته اجرایی شهر بخارا کار کرده است.»

صدرضیاء تا ۱۳۴۱ق (۱۹۲۴م) در کتابخانهٔ ابن‌سینا ادرا وقف و محکمهٔ شرعیه سرگرم کار بود. در ۱۹۲۲ چندگاهی زندانی شد، اما به او آسیبی نرسید. پس از پیروزی بولشویک‌ها، در ۱۳۵۰ق (۱۹۳۲م) بار دیگر به همراه همسرش دستگیر شد. صدرضیا زیر فشار و شکنجه قرار گرفت و در اثر شکنجه درگذشت.

آثار علمی و ادبی او، نمونه‌های برجستهٔ نثر فارسی در سال‌های نخستین قرن بیستم میلادی است. نمونه‌ای از آثار و نوشته‌هایش بعدها به چاپ رسیده است. از جمله: تذکرة منظومه، که با نام «تذکار اشعار» و به کوشش محمدجان شکوری بخارایی و تصحیح سحاب‌الدین صدیق به چاپ رسیده است (تهران، ۱۳۸۰ش)؛ نادر ضیائیه که به کوشش میرزا شکورزاده چاپ شده است و نیز: روزنامه، تذکرةالخطاطین، تاریخ امیران مغنّیتیه و رسالهٔ اسباب انقلاب بخارا.

صدرضیا بی‌شک از برجسته‌ترین نویسندگان و ادیبان تاجیک در صدر سدهٔ بیستم میلادی بود و نقش مهم در استعمار و اعتلای زبان فارسی و فرهنگ تاجیکی ایفا کرد. یکی از محققان برجستهٔ ادب تاجیکستان می‌نویسد: «نام شریف جان مخدوم، متخلص به صدرضیا نیز باید در میان ادیبان روشنگر و ترقی‌خواه آورده شود. در آستانهٔ انقلاب اکبر، امیر، او را به سمت قاضی کلانی منصوب داشت تا اصلاحاتی مردم‌پسند انجام دهد، ولی به زودی از این سمت برکنار شد. محفل ادبی صدرضیا که صدرالدین عینی هم در دوران جوانی به آنجا راه یافت، تا اندازه‌ای در پیشرفت ادبیات تاجیک نقش داشت. صدرضیا تذکرة‌های هجوآمیز سروده است که «تذکره‌الحقماء» نام دارد.. این تذکرةٔ منظوم، بخشی از «نادر ضیائیه» را تشکیل می‌دهد که مؤلف در آن بی‌پروا به تحقیر و تمسخر کسانی که اظهار فضل و ادب می‌کردند، پرداخته است. به اعتقاد صدرالدین عینی، شیوهٔ بیان او ساده‌تر از سبک احمد دانش است.»

دربارهٔ صدرضیا و آثارش، مقاله‌ها و کتاب‌های متعددی نوشته شده، اما جالب‌تر از همه، کتاب «صدرضیا و تذکره‌های او» نوشتهٔ مرحوم سحاب‌الدین صدیق است که زیرنظر تورسون بای نعمت‌زاده، با ویراستاری محمدجان شکوری و مطلوبه خواجه او، در دوشنبه به چاپ رسید (رازینی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۸۹ ش/ ۲۰۱۰ م) سحاب‌الدین صدیق یکی از پژوهشگران معاصر تاجیک بود که در اوج خلافتیت، در ۵۵ سالگی در سال ۱۹۹۳ م درگذشت.

همان گونه که از نام کتاب پیداست، این اثر دربارهٔ تذکره‌های شریف‌جان مخدوم است. سحاب الدین‌صدیقی از دوران دانشجویی با

صدر ضیاء ، آرا و اندیشه‌ها و آثار او آشنا بوده و در این باره پژوهش‌های مفصل و پرباری انجام داده که به گفته محمدجان شکوری ، فرزند صدرضیا در مقدمهٔ این اثر، او در دورهٔ دکتر،ا رسالهٔ مفصلی دربارهٔ زندگی صدر ضیا نوشته که «این رساله، یکمین اثر مکمل دربارهٔ روزگار و آثار صدر ضیا بود و اهمیت علمی آن هنوز کم نشده است.ص(۱۳) این کتاب در سه باب و بخش علاوه‌ها (پنج علاوه) و یک بخش توضیحات تنظیم شده است. نویسنده در باب نخست، دربارهٔ میراث ادبی و علمی صدر ضیاء و پاره‌ای آثارش همچون : باب خواص میوه‌جات معموله در بلاد ماوراء النهر، ذکر اسامی مدارس داخلهٔ بخارای شریف، اسامی الکتب کتابخانهٔ خصوصی شریف‌جان مخدوم، روزنامهٔ نوا در ضیائیه _ که خود از پنج اثر مستقل نویسنده تشکیل شده _ و سلسلهٔ سلاطین مغنّیتیه سخن گفته است. دربارهٔ دوم و سوم نیز تذکره‌های صدرضیاء ، شامل تذکرةٔ اشعار، شعرای متأخر و فضایی متأخرین، بررسی شده است. در بخش «علاوه‌ها» نام پنج افزوده وزیر را از جنصت راند و در کریمیه زندانی کرد و در همان نام شـعـرای متقدم و متأخری که در تذکره‌های صدر ضیا نام آنها آمده به چشم می‌خورد.

اما «نادر ضیائیه» که در ایران به کوشش میرزا شکورزاده منتشر شده است: ۱_اگرچه کتاب کم‌حجم و کوچکی به نظر می‌رسد، اما کمال اهمیت را در ادب و زبان فارسی تاجیکی دارد. این کتاب با چند مقاله و افزوده دربارهٔ صدر ضیا آغاز می‌شود که عبارت اند از: ۱ _ جادهٔ حق …، نوشتهٔ محمدجان شکوری ۲ _ نوری در ظلمات، به قلم میرزا شکورزاده ۳ _ روزگار و آثار صدرضیا، اثر سحاب‌الدین صدیق.

بخز اینها، کتاب نوادر نیز شامل چند بخش است: ۱ _ لطایف و مطالبات ۲ _ مح و ذم و بدیهه و سؤال و جواب شعرا ۲ _ تذکرة الحقماء (شامل دو قسمت : «شعرا» و «امرا و علما») و سرانجام ۴-رسالهٔ سبب انقلاب بخارا

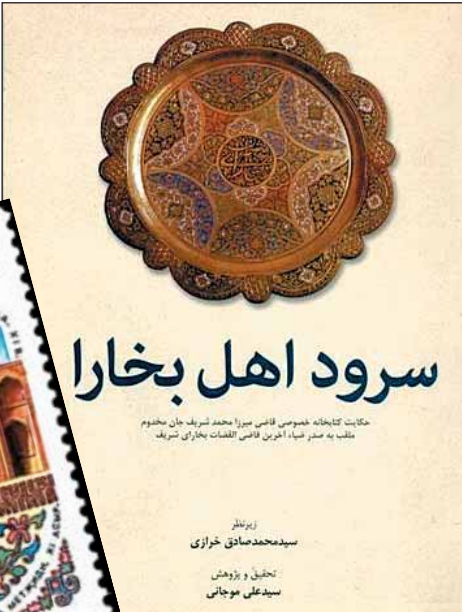
هریک از این بخش‌ها، دربردارندهٔ نکات و مسائلی است که از حیث تاریخ و یا در ظل ادبیات تاجیکستان دارای حساسیت و اهمیت زایدالوصفی است. جهت انتقادی نوشته‌ها، روح زنده و جدلی آنها را افزایش می‌دهد و ضمناً در جای‌جای آن، اثر طنز ادبی و ظریف نویسنده نیز کاملاً مشخص و هویداست. برای نمونه این حکایت مطایبه‌آمیز نمونه‌ای است از این اثر:

«در زمان امیرنصرالله کفشدوزی بود ظریف و خوش طبع، هژال، سخندان، کتاب مذکور را هرگاه در راه به استای^۱ مزبور ملاقات افتادی، دخی کرد و استا جواب هزل آمیزی گفت: از این همه، خان‌عالی شآن را به استای سخندان معرفی‌تی حاصل شده بود. روزی در راهی هر دو ملاقی شدند. استا در بغل خود چند جفت کفش ضعیفانه^{۱۱} داشت و حال آن که پیش از این کفش مردانه می‌فروخت. خان گفت:استا را چه باعث شد که کفش زنانه می‌فروشد؟ استا بدهانتا گفت:

مردانه دوختیم ز کم اس نمی‌خرد

رو رو، زنانه دوز، که مردان همه خرنه»^{۱۲}
نثر صدر ضیا بی‌تکلف و ساده است، اما علاقه‌اش به نثرنویسان کهن پیداست و برخی صناعات کهن، خاصه تلمیح و استشهاد به شعر و ضرب‌المثل‌های عامانه و عامیانه در نوشته‌هایش دیده می‌شود. در حکایتی دیگر نویسد:

«منظم، میرزا عبدالوحد است.. از خردی در پیش راقم حقیر تربیت یافته بود. روزی به دست راقم سطور، خاری خلید و درد می‌کرد.

منظم خواست آن خار را از دست من برآرد، مقید شد و من اظهار درد می‌کردم. در بدیهه گفت:

چنان خسیس مزاج‌اند مردم عالم

خسی ز دست کسی گرکنشی نمی‌فارد»^{۱۳}

در نوادر ضیائیه، بسیاری از اسامی و افراد و حکایات مربوط به ایشـان که از بزرگان یا مردم عادی بخارا در اواخر سدهٔ ۱۹ تا اوایل سدهٔ ۲۰ میلادی بوده‌اند دیده می‌شود. می‌توان از خلال آن، به تاریخ اجتماعی و عادت و برخی رسوم مردم نیز پی‌برد. این کتاب که از معدود بازمانده‌ها و موارث صدرضیا است که از دستبرد و آتش کینهٔ جلالان و امیران بخارا جان به در برده است، از همین حیث بسیار گرانبهاست. تذکره‌الحقماء نیز رسالهٔ بسیار شیرینی است و ذوقی ادبی و طنز متعالی و عالمانه را در مدارس و میان استادان ادب‌ان فارسی‌زبان نشان می‌دهد. در عین حال نکات ظریفی از حالات و حقاقت‌های ناموران عوام‌پسند اعم از سخن‌دانان یا حکومتیان یا شرعیاران را بیان کرده است. اما مه‌تر از همه، رسالهٔ «سبب انقلاب بخارا» است که قطعه‌ای کوتـاه و مؤثر از تاریخ و فرهنگ و حقایق زندگی این مردم نجیب و شریف، در قطعه‌ای از حساس‌ترین برهه‌های تاریخ ایشان است.^{۱۴}

پاورقی‌ها:

۱- برای اطلاع بیشتر در این زمینه رجوع کنید به: قوم تاجیک

و فرهنگ تاجیکی در آسیای مرکزی، مجله مطالعات آسیای مرکزی و قفقاز، شماره ۴، بهار ۱۳۷۲، صفحات ۷۷ به بعد. و نیز: تاریخ نگار سرزمین‌های از یادرفته، مسعود رضوی، کتاب ماه تاریخ و جغرافیا، اردیبهشت ۱۳۸۸، صفحات ۸۶ به بعد.

۲- در این باره رجوع شود به: یاندلشت‌ها، صدرالدین عینی، به کوشش سعیدی سیرجانی، انتشارات آگاه ۱۳۶۲؛ و نیز: تاریخ انقلاب فکری در بخارا، صدرالدین عینی، سروش ۱۳۷۸؛ و نیز: فتنةٔ انقلاب در بخارا، محمدجان شکوری بخارایی، دوشنبه، انتشارات شجاعیان ۲۰۱۰ م. و بالاخره: سه معارف پرورتاجیک _ دربارهٔ امیران مغنیت، صاحب تبروف، دوشنبه، انتشارات ایچاد ۲۰۰۶ م.

۳- مقالهٔ محمدجان شـکـوری با عنوان: جادهٔ حق پیومود…، مندرج در نوادر ضیائیه، اثر صدرضیا، به کوشش میرزا شکورزاده، سروش ۱۳۷۷، ص ۹

۴- روزگار و آثار صدرضیاء، نوادر ضیائیه، همان، صص ۶۹ و ۷۰

۵- همان، ص ۷۰

۶ - دانشنامهٔ ادب فارسی – ادب فارسی در آسیای میانه، به سرپرستی حسن انوشه، سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۸۰، صص ۵۸۲ و ۵۸۳.

۷ - ادبیات فارسی در تاجیکستان، نوشته پژگا، ترجمه محمود عبادیان و سمید عیاززادهچران‌دوست، مرکز مطالعات و تحقیقات فرهنگی بین‌المللی، چاپ اول ۱۳۷۲، صص ۶۷ و ۶۸

۸ - کتاب ماه تاریخ و جغرافیا، آبان ۱۳۹۰، ص ۶۶

۹ - انتشارات سروش، چاپ اول ۱۳۷۷.

۱۰ - استا= استاد

۱۱ - ضعیفانه= زنانه

۱۲- نوادر ضیائیه، ص ۱۰۰

۱۳ - نمی‌فارد= خوشایند نیست. نوادر، ص ۱۰۹.

۱۴ - همان، صفحات ۱۶۱ تا ۱۹۵.

● سید مسعود رضوی

همهٔ ما باید به یاد داشته باشیم و این نکته را به فرزندان خود بیاموزیم که «ایران» یک مفهوم اقلیمی محدود نیست و برای درک این معنا نمی‌توان حدود و مرزهای ترسیم شده در نقشه‌های جغرافیایی و سیاسی را ملاک قرار داد. این مسأله، فراتر از شعارها و علقه‌های ناسیونالیستی به وطن یا گرایشات شوونیستی به آب و خاک و فرهنگ است. این یک حقیقت تاریخی و فرهنگی است که درک صحیح و فراگیر آن، بسیاری از بدفهمی‌ها و کُزفهمی‌ها در عرصهٔ تاریخ و زبان و فرهنگ و دین و سیاست را اصلاح خواهد کرد. بر این اساس، اثر گیری و اثر گذاری ایران بر اقلیم‌ها و جوامع پیرامون مرزهای خود، بخشی از رخدادهای مِسلوم این قطعه از جهان بوده و کیفیاتی از تحولات مهم تاریخ خاورمیانه و آسیا و بلکه جهان، در سایهٔ آن به وجود آمده و استمرار یافته است. برای مثال اثر گذاری وسیع ایرانیان بر شبه قاره و شرق آسیا، وضع خاص سیاسی و ماهیت فرهنگی و تمدنی این سرزمین‌ها و مردم آن را دستخوش تحولات بسیار کرده و گاه سرشت و سرنوشت برخی از این جوامع را به کلی دگرگون ساخته است. همین گونه، می‌توان رد پای فکر و هنر و اقتدار ایرانیان را در غرب و شمال غربی و بالاخره صفحات وسیع شمالی – از فارود تا پیرامون خزر – مشاهده کرد.

بدیختانه، ضعف فرهنگ و فقر حافظهٔ تاریخی که موجب افول دانش و سستی تفکر و پیرشانی اجتماعی و اخلاقی در اغلب ممالک آسیایی و اسلامی بوده است، در این زمینه صدمه‌های بسیار به ما وارد آورده و موجب گسستگی و از میان رفتن پیوندهای ژرف و دیرپای ما با خویشاوندان فرهنگی و جغرافیایی‌مان شده است. مثلاً فرهنگ‌ها و جوامع شنبه‌قارای، که امروزه شامل و مشمول کشورهای فقیر و پرجمعیت از جمله هند و سریلانکا و بنگلادش و پاکستان و بخش‌های گسترده‌ای از شرق و جنوب افغانستان و غرب اندونزی و … است، از نزدیک‌ترین اقوام فرهنگی و اعتقادی و اقتصادی ما هستند و تاریخ مشترک و مفصل هم‌زیستی ملت‌ها در این خطه از آسیا از شیواترین داستان‌های تاریخ بشر است. وقتی مسافری روشن‌اندیش و نکته سنج و جستجوگر – و نه تاجری کوتاهبین و عاری از معرفت و هنر – پای به این سرزمین‌ها بگذارد، بر کنیه‌ها و مقابر و تندبها و دیگر جلوه‌های هنر شهباره، اثر نظم و فرهنگ و ذوق ایران را به وضوح می‌بیند. نه فقط زیارتگاه‌های بزرگان و قدیسین و عرفا و شاعران، که نام خیابان‌ها و محله‌ها و شهرها نیز خاطرهٔ ایران ادوار کهن و میانه را به ما گوشزد می‌کند. کتابخانه‌های هند و پاکستان را که بگردی، از حجم تذکره‌های شـاعران و ادیبان و مورخان و معماران و نقاشان و خوشنویسان و

تو نوحه‌گرِ هموطن کشتهٔ خویشی

من فاتحه‌خوانِ وطنِ مردهٔ خویشم

من مرثیه خوانم به سمرقند و بخارا

بر قبلهٔ زردشت و به گهوارهٔ سینا

من مرثیه خوانِ وطنِ مردهٔ خویشم…

(ابیاتی از چکامهٔ بازار صابر، شاعر شهیر تاجیک)

ضمیمه فرهنگی روزنامه اطلاعات

چهارشنبه ۲۷ آذر ۱۳۹۸– سال نودوچهارم – شماره ۲۷۴۵۳

عطر بخارای شریف

شریف جان مخدوم(صدرضیا) سرگذشت زبان فارسی در فرارودان

روشنفکران بخارا بود. وی به پیروی از احمد دانش (۱۳۴۳ – ۱۳۱۵ق) در جریان معارف‌پوروی که به نام «جنبش جدیدان» مشهور بود، قرار گرفت و با برخی از روشنفکران روزگار خود مکتب اصول جدید را بنیاد نهاد و برای برپا کردن انقلاب علمی به انتشار کتاب و روزنامه اهتمام ورزید. در سال ۱۳۳۶ق، برخی از جدیدان به دست حاکمان کشته شدند و صدرضیاء نیز در همین سال دستگیر و به اعدام محکوم شد، اما به علّی این حکم اجرا نشد. صاحب‌الدین صدیق در شرح این روزگار می‌نویسد: «پس از انقلاب قوریه روسیه و بعد از اعلام فرمان اصلاحات امیر، هفتم آوریل ۱۹۱۷ در بخارا آشوب مخالفین بلند شد و به سر پیشاتازان زمان و مؤثر فکراتی چون صدرضیاء فاجعه‌ها آمد. امیر برای فیصل دادن شورش ملایان، اشخاصی چون میرزا نصرالله وزیر، عبدالصمد خواجه رئیس و صدرضیاء را متصدی نموده، خود هیچ‌گونه چاره‌ای ندید. این رفتار امیر به ملایان آشونگر روح بخشید و عبدالصمد خواجه رئیس را لت و کوب کردند و با خواهش آنها امیر میرزا نصرالله وزیر را از منصب راند و در کریمیه زندانی کرد و در همان جا به قتل رساند. تا تبلیغ برهان‌الدین، قاضی کلان سابق صدرضیاء را نیز مجروح کردند.

صدرضیاء پس از معزولی در بخارا استقامت می‌کرد. تمام وحشانیّت را که امیر و نوکران وی در حقّ ترقّی‌خواهان و جدیدان روا می‌دیدند، می‌شدند و با چشم سر می‌دید.» «آدمان امیر بخارا هنگامی که صدرضیا را به حبس می‌گرفتند مال و ملکش را مصادره کردند، دست‌خط پاره‌ای از نوشته‌های او، از جمله روزنامه و تذکار اشعار، را در پیش چشم او سوزاندند.» در ۱۳۳۸ق (برابر با ۱۹۲۰م) به هنگام درگیری انقلاب بخارا نیز برخی از تالیفات او نابود شد. مهینا با پیروزی انقلاب در بخارا (اِستامیر ۱۹۲۰م)، «چنان که ایشان می‌نویسد: حکومت شورایی نسبت به او شفقت ورزیده چاشن را از سوءقصد گماشتگان امیر ایمن نمود. صدرضیا به خدمت حکومت شورایی بخارا پرداخته، اول در وظیفه نظارت اوقاف و ممیز علما و سپس در کمیته اجرایی شهر بخارا کار کرده است.»

صدرضیاء تا ۱۳۴۱ق (۱۹۲۴م) در کتابخانهٔ ابن‌سینا ادرا وقف و محکمهٔ شرعیه سرگرم کار بود. در ۱۹۲۲ چندگاهی زندانی شد، اما به او آسیبی نرسید. پس از پیروزی بولشویک‌ها، در ۱۳۵۰ق (۱۹۳۲م) بار دیگر به همراه همسرش دستگیر شد. صدرضیا زیر فشار و شکنجه قرار گرفت و در اثر شکنجه درگذشت.

آثار علمی و ادبی او، نمونه‌های برجستهٔ نثر فارسی در سال‌های نخستین قرن بیستم میلادی است. نمونه‌ای از آثار و نوشته‌هایش بعدها به چاپ رسیده است. از جمله: تذکرهٔ منظومه، که با نام «تذکار اشعار» و به کوشش محمدجان شکوری بخارایی و تصحیح سحاب‌الدین صدیق به چاپ رسیده است (تهران، ۱۳۸۰ش)؛ نואر ضیائیه که به کوشش میرزا شکورزاده چاپ شده است و نیز: روزنامه، تذکره‌المخطاطین، تاریخ امیران مغنّیتیه و رسالهٔ اسباب انقلاب بخارا.

صدرضیا بی‌شک از برجسته‌ترین نویسندگان و ادیبان تاجیک در صدر سدهٔ بیستم میلادی بود و نقش مهم در استعمار و اعتلای زبان فارسی و فرهنگ تاجیکی ایفا کرد. یکی از محققان برجستهٔ ادب تاجیکستان می‌نویسد: «نام شریف جان مخدوم، متخلص به صدرضیا نیز باید در میان ادیبان روشنگر و ترقی‌خواه آورده شود. در آستانهٔ انقلاب اکبر، امیر، او را به سمت قاضی کلانی منصوب داشت تا اصلاحاتی مردم‌پسند انجام دهد، ولی به زودی از این سمت برکنار شد. محفل ادبی صدرضیا که صدرالدین عینی هم در دوران جوانی به آنجا راه یافت، تا اندازه‌ای در پیشرفت ادبیات تاجیک نقش داشت. صدرضیا تذکره‌ای هجوماًمیر سـروده است که «تذکره‌الحقماء» نام دارد.. این تذکرهٔ منظوم، بخشی از «نوادر ضیائیه» را تشکیل می‌دهد که مؤلف در آن بی‌پروا به تحقیر و تمسخر کسانی که اظهار فضل و ادب می‌کردند، پرداخته است. به اعتقاد صدرالدین عینی، شیوهٔ بیان او ساده‌تر از سبک احمد دانش است.»

دربارهٔ صدرضیا و آثارش، مقاله‌ها و کتاب‌های متعددی نوشته شده، اما جالب‌تر از همه، کتاب «صدرضیا و تذکره‌های او» نوشتهٔ مرحوم سحاب‌الدین صدیق است که زیرنظر تورسون بای نعمت‌زاده، با ویراستاری محمدجان شکوری و مطلوبه خواجه او، در دوشنبه به چاپ رسید (راینزی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۸۹ ش/ ۲۰۱۰ م) سحاب‌الدین صدیق یکی از پژوهشگران معاصر تاجیک بود که در اوج خلافتیت، در ۵۵ سالگی در سال ۱۹۹۳ م درگذشت.

همان گونه که از نام کتاب پیداست، این اثر دربارهٔ تذکره‌های شریف‌جان مخدوم است. سحاب الدین‌صدیقی از دوران دانشجویی با

صدر ضیاء ، آرا و اندیشه‌ها و آثار او آشنا بوده و در این باره پژوهش‌های مفصل و پرباری انجام داده که به گفته محمدجان شکوری ، فرزند صدرضیا در مقدمهٔ این اثر، او در دورهٔ دکتر،ا رسالهٔ مفصلی دربارهٔ زندگی صدر ضیا نوشته که «این رساله، یکمین اثر مکمل دربارهٔ روزگار و آثار صدر ضیا بود و اهمیت علمی آن هنوز کم نشده است.ص(۱۳) این کتاب در سه باب و بخش علاوه‌ها (پنج علاوه) و یک بخش توضیحات تنظیم شده است. نویسنده در باب نخست، دربارهٔ میراث ادبی و علمی صدر ضیاء و پاره‌ای آثارش همچون : باب خواص میوه‌جات معموله در بلاد ماوراء النهر، ذکر اسامی مدارس داخلهٔ بخارای شریف، اسامی الکتب کتابخانهٔ خصوصی شریف‌جان مخدوم، روزنامهٔ نوا در ضیائیه _ که خود از پنج اثر مستقل نویسنده تشکیل شده _ و سلسلهٔ سلاطین مغنّیتیه سخن گفته است. دربارهٔ دوم و سوم نیز تذکره‌های صدرضیاء ، شامل تذکرهٔ اشعار، شعرای متأخر و فضایی متأخرین، بررسی شده است. در بخش «علاوه‌ها» نام پنج افزوده وزیر را از جنص راند و در کریمیه زندانی کرد و در همان نام شعرای متقدم و متأخری که در تذکره‌های صدر ضیا نام آنها آمده به چشم می‌خورد.

اما «نوادر ضیائیه» که در ایران به کوشش میرزا شکورزاده منتشر شده است: ۱_اگرچه کتاب کم‌حجم و کوچکی به نظر می‌رسد، اما کمال اهمیت را در ادب و زبان فارسی تاجیکی دارد. این کتاب با چند مقاله و افزوده دربارهٔ صدر ضیا آغاز می‌شود که عبارت اند از: ۱ _ جادهٔ حق …، نوشتهٔ محمدجان شکوری ۲ _ نوری در ظلمات، به قلم میرزا شکورزاده ۳ _ روزگار و آثار صدرضیا، اثر سحاب‌الدین صدیق.

بخز اینها، کتاب نوادر نیز شامل چند بخش است: ۱ _ لطایف و مطالبات ۲ _ مح و ذم و بدیهه و سؤال و جواب شعرا ۲ _ تذکرهٔ الحقماء (شامل دو قسمت : «شعرا» و «امرا و علما») و سرانجام ۴-رسالهٔ سبب انقلاب بخارا

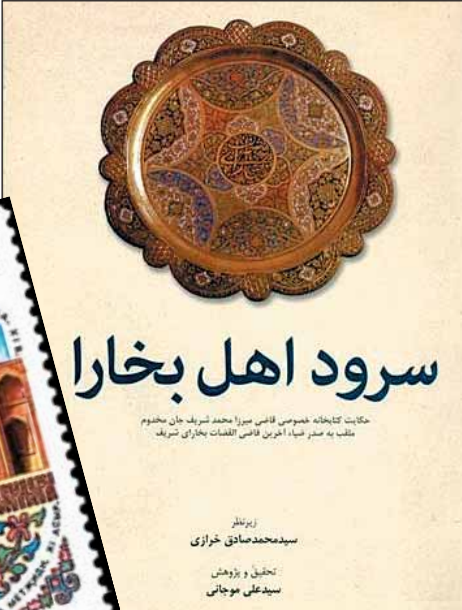
هریک از این بخش‌ها، دربردارندهٔ نکات و مسائلی است که از حیث تاریخ و یا در ظل ادبیات تاجیکستان دارای حساسیت و اهمیت زایدالوصفی است. جهت انتقادی نوشته‌ها، روح زنده و جدلی آنها را افزایش می‌دهد و ضمناً در جای‌جای آن، اثر طنز ادبی و ظریف نویسنده نیز کاملاً مشخص و هویداست. برای نمونه این حکایت مطایبه‌آمیز نمونه‌ای است از این اثر:

«در زمان امیرنصرالله کفشدوزی بود ظریف و خوش طبع، هژال، سخندان، کتاب مذکور را هرگاه در راه به استای^۱ مزبور ملاقات افتادی، دخی کرد و استا جواب هزل آمیزی گفت: از این همه، خان‌عالی شأن را به استای سخندان معرفی‌تی حاصل شده بود. روزی در راهی هر دو ملاقی شدند. استا در بغل خود چند جفت کفش ضعیفانه^{۱۱} داشت و حال آن که پیش از این کفش مردانه می‌فروخت. خان گفت:استا را چه باعث شد که کفش زنانه می‌فروشد؟ استا بدهانتا گفت:

مردانه دوختیم ز تم کس نمی‌خرد

رو رو، زنانه دوز، که مردان همه خرنه»^{۱۲}
نثر صدر ضیا بی‌تکلف و ساده است، اما علاقه‌اش به نثرنویسان کهن پیداست و برخی صناعات کهن، خاصه تلمیح و استشهاد به شعر و ضرب‌المثل‌های عامانه و عامیانه در نوشته‌هایش دیده می‌شود. در حکایتی دیگر نویسد:

«منظم، میرزا عبدالوحد است.. از خردی در پیش راقم حقیر تربیت یافته بود. روزی به دست راقم سطور، خاری خلید و درد می‌کرد.

منظم خواست آن خار را از دست من برآرد، مقید شد و من اظهار درد می‌کردم. در بدیهه گفت:

چنان خسیس مزاج‌اند مردم عالم

خسی ز دست کسی گرکنشی نمی‌فارد»^{۱۳}
در نوادر ضیائیه، بسیاری از اسامی و افراد و حکایات مربوط به ایشـان که از بزرگان یا مردم عادی بخارا در اواخر سدهٔ ۱۹ تا اوایل سدهٔ ۲۰ میلادی بوده‌اند دیده می‌شود. می‌توان از خلال آن، به تاریخ اجتماعی و عادت و برخی رسوم مردم نیز پی‌برد. این کتاب که از معدود بازمانده‌ها و موارث صدرضیا است که از دستبرد و آتش کینهٔ جلالان و امیران بخارا جان به در برده است، از همین حیث بسیار گرانبهاست. تذکره‌الحقماء نیز رسالهٔ بسیار شیرینی است و ذوقی ادبی و طنز متعالی و عالمانه را در مدارس و میان استادان ادب‌ان فارسی‌زبان نشان می‌دهد. در عین حال نکات ظریفی از حالات و حقاقت‌های ناموران عوام‌پسند اعم از سخن‌دانان یا حکومتیان یا شرعیاران را بیان کرده است. اما مهیـتر از همه، رسالهٔ «سبب انقلاب بخارا» است که قطعه‌ای کوتـاه و مؤثر از تاریخ و فرهنگ و حقایق زندگی این مردم نجیب و شریف، در قطعه‌ای از حساس‌ترین برهه‌های تاریخ ایشان است.^{۱۴}

پاورقی‌ها:

۱- برای اطلاع بیشتر در این زمینه رجوع کنید به قوم تاجیک و فرهنگ تاجیکی در آسیای مرکزی، مجله مطالعات آسیای مرکزی و قفقاز، شماره ۴، بهار ۱۳۷۲، صفحات ۷۷ به بعد و نیز: تاریخ نگار سرزمین‌های از یادرفته، مسعود رضوی، کتاب ماه تاریخ و جغرافیا، اردیبهشت ۱۳۸۸، صفحات ۸۶ به بعد.

۲- در این باره رجوع شود به: یاندلشت‌ها، صدرالدین عینی، به کوشش سعیدی سیرجانی، انتشارات آگاه ۱۳۶۲: و نیز: تاریخ انقلاب فکری در بخارا، صدرالدین عینی، سروش ۱۳۷۸: و نیز: فتنهٔ انقلاب در بخارا، محمدجان شکوری بخارایی، دوشنبه، انتشارات شجاعیان ۲۰۱۰ م. و بالاخره: سه معارف پرورتاجیک _ دربارهٔ امیران مغنیت، صاحب تبروف، دوشنبه، انتشارات ایچاد ۲۰۰۶ م.

۳- مقالهٔ محمدجان شـکوری با عنوان: جادهٔ حق پیومود…، مندرج در نوادر ضیائیه، اثر صدرضیا، به کوشش میرزا شکورزاده، سروش ۱۳۷۷، ص ۹

۴- روزگار و آثار صدرضیاء، نوادر ضیائیه، همان، صص ۶۹ و ۷۰

۵- همان، ص ۷۰

۶ - دانشنامهٔ ادب فارسی – ادب فارسی در آسیای میانه، به سرپرستی حسن انوشه، سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۸۰، صص ۵۸۲ و ۵۸۳.

۷ - ادبیات فارسی در تاجیکستان، نوشته پژگا، ترجمه محمود عبادیان و سمید عیازادهمچران‌دوست، مرکز مطالعات و تحقیقات فرهنگی بین‌المللی، چاپ اول ۱۳۷۲، صص ۶۷ و ۶۸

۸ - کتاب ماه تاریخ و جغرافیا، آبان ۱۳۹۰، ص ۶۶

۹ - انتشارات سروش، چاپ اول ۱۳۷۷.

۱۰ - استا= استاد

۱۱ - ضعیفانه= زنانه

۱۲- نوادر ضیائیه، ص ۱۰۰

۱۳ - نمی‌فارد= خوشایند نیست. نوادر، ص ۱۰۹.

۱۴ - همان، صفحات ۱۶۱ و ۱۹۵.

ادبی محسوب می‌شد.

دیگر شعرهای محلی داراب افسر (به جز خدائیه و عمرویه که در زمرة مذهبیات است) برخی در باب مسائل و عواطف بختیاری‌های ایلاتی است (نظیر خلفیه و کلاریه) و اغلب عاشقانه‌هایی دلنشین و منحصر به فرد است که برخی از آنها به صورت ترانه از زبان مردم بختیاری جاری است؛ به ویژه قطعه ابدایی و نوگرایانه «همیلا» که گفت‌وگویی میان یک دختر شهرنشین و یک جوان بختیاری کوهنشین است. این شعر، نوعی ترصیع است که از ترکیب سه بیت فارسی و سه بیت بختیاری، به صورت متناوب ساخته شده است. مطلع یک نمونه از عاشقانه‌های افسر به زبان بختیاری را در اینجا می‌آوریم:

با خیال تو چه سازم که به مو جنگ اکنه

هی فشارم اده و هی دلمه تنگ را کُنه
دکر داراب افسر بختیاری در برخی تذکرها و کتب آمده و چند مقاله هم در این سسو و آن سو درباره وی منتشر شده است. خوشبختانه درباره اشعار محلی وی آقای علی محمدی، دانشیار دانشگاه بوعلی سیناای همدان کتاب جالبی به نام «کَلُوس دَم برف» (کلوس = کرفس) نوشته و به معرفی و بررسی اشعار افسر پرداخته است. او در این کتاب، گزیده‌ای هم از شعرها و منظومه‌های بختیاری افسر را هم درج کرده و شامل این مطالب است: نقدی بر دیوان چاپ شده افسر، زندگی‌نامه داراب افسر به قلم دخترش معینه، شعری از محمدتقی حافظی در مدح افسر، مختصری درباره گویش لری و ویژگی‌های این گزیده در پایان نیز توضیحات و تعلیقات محمدی در باب اصطلاحات و معانی واژگان و اعلام ذکر شده است.

بهترین مقاله درباره افسر، همان است که سپنتا در مقدمه دیوان اشعار وی نوشته و مقاله‌ای هم در کتاب مشاهیر بختیاری درباره او منتشر شده و سرانجام مقاله‌ای با عنوان «داراب افسر بختیاری و رستاخیز نفت» به قلم علی جمالی گله در مجله پیام بهارستان به چاپ رسیده است. واپسین سخن آن که در گذشت داراب افسر در پاییز سال ۱۳۵۰ و در سن ۷۱ سالگی در شهر اصفهان رخ داد. او را در گورستان تخت فولاد اصفهان، تکیه‌میر به خاک سپردند.

پایان.

منابع: منتخباتی از شاعر فرزانه داراب افسر بختیاری، اصفهان چاپخانه ربانی ۱۳۴۴/ دیوان داراب افسر بختیاری، تهران، هوش و ابتکار ۱۳۷۳ / کلوس دم برف، علی محمدی، تهران، معین ۱۳۷۷/ مشاهیر بختیاری، مقاله منتشره در سایت پایگاه فرهنگی خبری مسجد سلیمان، مورخ ۲۰ مرداد ۱۳۸۸/ دایرةالمعارف بزرگ اسلامی، تهران ۱۳۸۱، جلد ۱۱، صفحات ۴۸۷ تا ۴۹۷، مقاله‌های «بختیاری» تألیف اصغر کریمی، و مقاله «بختیاری - گویش» به قلم عسگر بهرامی/ تاریخ بختیاری، علیقلی سردار اسعد و عبدالحسین لسان‌الملک سپهر، به کوشش جمشید کیان‌فر، تهران ۱۳۷۶/ عشایر بختیاری؛ سبیری در قلمرو بختیاری و عشایر بومی خوزستان، آنرولد ویلسن، ترجمه مهرا میری، تهران، نشر آژان ۱۳۷۱/ واژه‌نامه زبان بختیاری، ظهرا مددی، اهواز ۱۳۷۵/ جغرافیا و تاریخ چهارمحال و بختیاری، کریم نیکزاد امیرحسینی، جلد اول، چاپخانه گیتی ۱۳۳۱/ داراب افسر بختیاری و رستاخیز نفت، علی چاله‌گله، مجله پیام بهارستان، ش ۱۱- بهار ۱۳۹۰، صفحات ۴۶۷ تا ۴۷۴.

داراب افسر بختیاری و شعرهایش (۲)

آهنگ کوهساران

سرایش اشعار را ملاک قرار می‌دادند، دو بخش کافی بود: ۱- اشعار فارسی و ۲- اشعار محلی به گویش بختیاری. داراب افسر برخی اخوانیه‌ها و نمونه‌های اندرزی (شعر تعلیمی) هم دارد، اما شاید چند قطعه کوتاه دوبیتی و برخی اییات مثنوی‌های او لطف و ملاحظتی داشته باشد. برای نمونه از مثنوی‌ها که همان خصوصیت سبک رمانتیک دهه بیست و سی خورشیدی در آن عیان است:

چونکه جهان جمله فسون است و باد
بر لب جویی بنشینیم شاد

گاه به سر زلف تو بازی کنیم
گاه به می دست درازی کنیم

زیر درختی به شب ماهتاب
ما و تو بیدار و جهانی به خواب

نمونه‌ای از شعر تعلیمی و اندرزی:

بی‌هنران عیب کسان می‌کنند
عیب کسان خار و خسان می‌کنند

مرد خرد میل خموشی کند
بی‌خردی شأن فروشی کند

پایه مردان همه از آبروست
قیمت هر کس به جهان فکر اوست

نمونه‌ای از مثنوی سیاسی و اجتماعی با گرایشات میهن‌دوستانه و انتقادی، که در بجزوه جنگ دوم جهانی سروده است:

سست شده پایه فرهنگیان

رفته به گل پای خر لنگیان

مثل فالانی که شده کاسه‌لیس

بند قیابیش بود از انگلیس

دستکش مال پروسوی بود

پای پیش چکمه روسی بود

ملت ایران که همه بنده‌اند

بنده‌ای می‌زدسرافکنده‌اند

تخم نفاقی است که خود کاشتیم

این ثمر از اوست که برداشتیم

زلف همی کند و همی داد باد

زد به سر و گفت: کنید اتحاد

باری، این نوع گرایشات سیاسی و اجتماعی و انتقادی، البته در شعرهای بختیاری داراب افسر بیشتر و آشکارتر است. مهم‌ترین شعرهای بختیاری افسر عبارت‌اند از: خدائیه، عمرویه، همیلا، رستاخیز مسجدسلیمان (نمایش منظوم)، خلفیه، کلاریه، عشقیه، دلبریه، یک قطعه و هفت یا هشت غزل. این میراث به جا مانده از افسر در عرصه شعر بختیاری شاید چندان زیاد به نظر نرسد، اما از حیث

نقطه قوت شعرهای داراب افسر، غزل‌های زیبای فارسی و شعرهای محلی اوست. برخی از غزل‌های او را باید از بهترین غزلیات معاصر پارسی و در ردیف غزلیات رهی و پژمان و عماد و شهریار قلمداد کرد. منابع اصلی ما در خوانش و بررسی اشعار افسر، دو چاپ از دیوان او به این مشخصات بود:

۱- چاپ اصفهان، چاپخانه ربانی ۱۳۴۴ به کوشش حسن شاهین و حسن ربانی و مقدمه‌ای به قلم عبدالحسین سپنتا.

۲- چاپ تهران، انتشارات هوش و ابتکار ۱۳۷۳، با مقدمه مختصری از هوشنگ حاج محمدی و حذفیات نابجایی در مقدمه سپنتا، اما با اضافاتی در اشعار و یک واژه‌نامه بختیاری به فارسی در پایان کتاب.

براساس غزل‌هایی که در این دو چاپ آمده، غزل‌های داراب افسر، کلاسیک و موجز و غالباً شامل پنج تا هفت بیت است. وزن‌های آن، بیشتر وزن‌های رایج غزل در سبک عراقی است، اما گرایش غزل‌های دوران اول نو کلاسیک، یعنی روزگار رمانتیک سرایی که اوج آن رهی معیری بود نیز در شعرش قابل ملاحظه است. فضای عاطفی غزل‌های افسر، البته تلخ‌تر و گاه بسیار یأس‌آلود است. عشق و مرگ و اندوه و حرمان، گویی توأمان و عناصری جدانشدنی‌اند. بجز عاشقانه‌ها، شکایت‌ها و حدیث نفس‌هایی هم هست که جمله‌ای در همین غزل‌ها طبقه‌بندی می‌شوند و بیانگر روح ناراضی صاحب اشعار بوده و هست. در اینجا چند نمونه می‌آوریم:

۱- بگو صبا ز من آن خو بروی زیبا را

که همچو بخت، تو هم ترک کرده‌ای ما را

زهی به مهر و وفایت، چگونه ترک کنی

کسی که کرده برای تو ترک دنیا را

۲- در بر دلدار بودن طرفه حالی بیش نیست

لذتی دارد ولی آن هم خیالی بیش نیست

دل تمنّا دارد از دلدار کاری مختصر

وصل می‌جوید ولی امر محالی بیش نیست

۳- پر و بالم بشکستی ز دلم بی‌خبری

آه از آن بی‌خبری، وای ز بی‌بال و پری

برو ای آه که از تو ثمری نیست مرا

بس کن ای ناله که اندر دل من بی‌اثری

۴- مرگ آن نیست که ناگاه تو را درگیرد

مرگ آن است که دلبر ز تو دل برگیرد

دیگر امید ز دلدار نمانده‌ست به دل

دل پی او رود و او ره دیگر گیرد

لذت آن است که دلبر به تو از مهر و وفا

نظر اندازد و بردارد و از سر گیرد

۵- آراست سر زلفش و آراستنی بود

پیراست رخ ماهش و پیراستنی بود

شوری به دلم نرگس مست تو فکنده‌ست

این شور ز چشمان تو برخاستنی بود

ع به دل از جور تو گر این همه بیداد رود

آخر این خانه ویرانه ز بنیاد رود

۷- محفل دوست یکی، ساقی و پیمانه یکی‌ست

همه مستیم از این باده و پیمانه یکی‌ست

بر سر کعبه و بتخانه مجتکید به هم

صاحب خانه یکی، منزل و کاشانه یکی‌ست

۸- نگارم خشمگین، می را چو در پیمانه می‌ریزد

ز خون عاشقان است این که استادانه می‌ریزد

۹- به من این عتاب منما که گذشتم ز هستی

من و فکر جان سپردن تو و فکر خودپرستی

۱۰- ز در درآمد و بر من نظر نمود و گذشت

چه کرد؟ جز به غم من فزود و گذشت

خیال بود و من و غم به فکر او مشغول

چو دید بی‌خبران را دلی ربود و گذشت

گردآورندگان هر دو چاپ دیوان، البته سهوهای را به متن اشعار راه داده‌اند و در فصل‌بندی هم برخی قطعه‌ها را در ضمن غزل‌ها و برعکس نهاده‌اند. اما اصلاً لازم نبود برای این تعداد شعر، این جداسازی‌ها را انجام دهند و مثلاً ترکیب‌بند و غزل و مثنوی و دوبیتی را هم در ضمن قطعه‌ها قرار دهند. شاید اگر ترتیب قوافی یا سال‌های

معرفی نامزدهای نهایی دوازدهمین دوره جایزه دکتر فتح‌الله مجتبابی / خیز بلند ۱۲ پایان نامه ادبی و عرفانی

جشن پایان نامه‌ها

● محمدرضا حیدرزاده

مرکز فرهنگی شهر کتاب، شاهد معرفی نامزدهای نهایی دوازدهمین دوره جایزه دکتر فتح‌الله مجتبابی بود، جایزه‌ای که اختصاص به برترین پایان‌نامه دکتری در رشته‌های زبان و ادبیات فارسی، ادیان و عرفان دارد.

نشست هیأت داوران دوازدهمین جایزه دکتر فتح‌الله مجتبابی با حضور اعضای هیأت داوران این جایزه متشکل از فتح‌الله مجتبابی، ضیاء موحد، حسین معصومی‌همدانی، شهرام پازوکی، مسعود جعفری‌جزی، محمدرضا عدلی و علی‌اصغر محمدخانی در برگزار شد.

جایزه دکتر فتح‌الله مجتبابی، با هدف ارزیابی کیفی رساله‌های دانشجویان مقطع دکتری، شناسایی آسیب‌ها در این حوزه، کمک به رفع آنها و ایجاد بستری مناسب برای ارتقای سطح کیفی رساله‌ها تدارک دیده شده و اولین دوره اعطای این جایزه در آذر سال ۱۳۹۰ برگزار شد.

هیأت داوران در نشست اخیر خود، پس از بررسی ۴۰ پایان‌نامه با همفکری و مشورت صاحب‌نظران در هر حوزه، پایان‌نامه‌های راه یافته به مرحله دوم دوازدهمین دوره جایزه مذکور را اعلام کردند.

پایان‌نامه‌های منتخب به این شرح است:

– «زیبایی‌شناسی تکرار در غزل سعدی»، نوشته زیبا اشراقی، از دانشگاه تهران.

– «نقش عناصر بلاغی در شعر طنز (تحلیل بلاغی نمونه اشعار طنز از سال ۵۸ تا ۹۳)»، نوشته: اسماعیل امینی، از دانشگاه قم.

– «مسیح‌شناسی در سنت مسیحی و اسلامی با تأکید بر آراء رودولف بولتمان و مولانا جلال‌الدین بلخی»، نوشته: محمد صباغی، از دانشگاه آزاد - علوم و تحقیقات.

– «بررسی وجوه شباهت و تفاوت شگردهای خاقانی، خواجه و حافظ در چند معنایی کردن متن»، نوشته: مجید عزیزی‌هابیل، از دانشگاه لرستان.

– «بررسی گستره معنایی نمادهای بهشت و جهنم در آثار عرفانی قرن پنجم تا هفتم هجری قمری»، نوشته: زهرا عامری، از دانشگاه الزهراء.

– «تصویرگری خاقانی در قصاید، تأثیرات و تأثرات تا پایان سده ششم قمری»، نوشته: سیدمحسن حسینی وردنجانی، از دانشگاه فردوسی مشهد.

– «تحقیق در کانون ادبی هرات با تکیه بر تصحیح انتقادی لطایف‌نامه فخری هروی»، نوشته: هادی یبیدی، از دانشگاه فردوسی مشهد.

– «بررسی و تحلیل روایت‌شناسانه نوع ادبی «تمثیل رویا» (با تأکید بر روایت‌های فارسی)»، نوشته: فاطمه فرهودی‌پور، از دانشگاه پیام نور.

– «تصحیح دیوان عارف قزوینی و تحقیق در احوال وی»، نوشته: سعید پورعظیمی، از دانشگاه خوارزمی.

– «تجدد امثال در مکتب مهابانه و حکمت متعالیه با نظر به کتاب‌های دمه‌پده و سوتره نیلوفر و اسفار اربعه»، نوشته: امین‌رضا نوشین، از دانشگاه آزاد، واحد علوم و تحقیقات.

– «فرهنگ توصیفی - تحلیلی نمادهای دیوان حکیم سنایی غزنوی»، نوشته: محمد ویسی، از دانشگاه خوارزمی.

– «تصحیح انتقادی شرح مشکلات دیوان حافظ موسوم به کشف الاز فی حل اشعار مشکله حافظ شیراز (بر اساس نسخ معتبر) همراه با مقدمه و تعلیقات تحلیلی»، نوشته: سمیه ابراهیمی، از دانشگاه آزاد، واحد تهران شمال.

در نشست فوق، درباره ویژگی پایان‌نامه‌های این دوره در رشته‌های «زبان و ادبیات فارسی» و «ادیان و عرفان» بحث و گفت‌وگو و تأکید شد که در بسیاری از پایان‌نامه‌ها به شیوه تحقیق، محتوا و اصول نگارش پایان‌نامه‌نویسی توجه کامل نمی‌شود و اغلب، گردآوری مطالب است بدون ارائه نتیجه و نظریه‌ای در حوزه مرتبط با آن.

در پایان مقرر شد مراسم اهدای جایزه دوازدهمین دوره به پایان‌نامه‌های برگزیده و تشویقی، نیمه دوم دی اسامال برگزار شود.

دکتر فتح‌الله مجتبابی، نویسنده و مترجم ایرانی و عضو پیوسته فرهنگستان زبان و ادب فارسی است. وی در سال ۱۳۰۶ در تهران به دنیا آمد، مقدمات ادبیات و علوم رسمی را در فراهان اراک فرا گرفت، پدر و اجداد وی از مستوفیان دوران قاجار، و جد و نیای ایشان از بزرگان صوفیه طریقت نعمت‌اللهی بودند. وی در چنین خانواده‌ای تعلیمات مقدماتی را پشت سر گذاشت و همین زمینه نیز مطالعات او را به تاریخ ادیان و فلسفه شرق و هند کشاند.

در سال ۱۳۳۲ از دانشکده ادبیات دانشگاه تهران و دانشسرای عالی درجه لیسانس گرفت، و از آن سال تا ۱۳۳۸ در دبیرستان‌های اراک و تهران و دانشسرای عالی به تدریس ادبیات و زبان‌های خارجی اشتغال داشت.

در ۱۳۳۹ از طرف وزارت فرهنگ برای آشنایی با روش‌های جدید تألیف کتاب‌های درسی به خارج از کشور اعزام شد و پس از یک دوره مطالعه و تحقیق در این زمینه در ایالات متحده آمریکا (دانشگاه کلمبیا، نیویورک) به کشور بازگشت و مأمور تهیه و تدوین کتاب‌های درسی در ادبیات برای دبیرستان‌ها شد.

دکتر مجتبابی در دوران تحصیل خود از محضر استادان بزرگی در داخل و خارج از کشور استفاده کرد و برای آشنایی با عرفان هندی مسافرت‌های متعددی به هند و پاکستان داشت.

وی درجه دکتری تاریخ ادیان و فلسفه شرق را از دانشگاه هاروارد آمریکا در سال ۱۳۵۰ اخذ کرد و در مرکز مطالعات ادیان جهان آمریکا، به تحصیل تاریخ تطبیقی ادیان پرداخت.

دکتر مجتبابی هم‌اکنون عضو هیأت علمی

بنیاد دایرة المعارف بزرگ اسلامی و همچنین عضو پیوسته فرهنگستان زبان و ادب فارسی است.

از دکتر فتح‌الله مجتبابی تاکنون بیش از ۲۰۰ عنوان کتاب، مقاله و شعر و نقد کتاب به صورت تألیف و ترجمه و تصحیح به زبان‌های فارسی و انگلیسی در ایران و خارج از ایران منتشر شده‌است. از جمله آثار وی می‌توان به عناوین زیر اشاره کرد:

– شعر جدید فارسی، از ا.ج. آبروی، ترجمه - با مقدمه انتقادی، تهران، ۱۳۳۴

– چیترا و گزیده اشعار، از رابیندرانات تاگور، با مقدمه‌ای در احوال و افکار او، تهران، انتشارات نیل.

– بویتقا - هنر شاعری، ترجمه رساله شعر ارسطو، براساس چند ترجمه معتبر، با مقدمه و توضیحات، و مقایسه با ترجمه قدیم عربی ابوبشر متی بن یونس و شروع فارابی و ابن‌سینا و ابن رشد، تهران، ۱۳۳۷.

– گزیده اشعار رابرت فراست، ترجمه با مقدمه در شرح احوال و سبک شعر او، تهران، ۱۳۳۸.

– عصر طلایی یونان و فلسفه و هنر آن، از ویل دورانت، ترجمه بخش دوم از کتاب تاریخ تمدن جهان، تهران، ۱۳۳۹.

– تاریخ ادبیات ایران، از فردوسی تا سعدی، از ا.گ. براون، ترجمه نیمه نخست از جلد دوم تاریخ ادبی ایران، با حواشی و اضافات، تهران، ۱۳۴۱.

– شهر زیبای افلاطون و شاهی آرمانی در ایران باستان، تهران، ۱۳۵۲.

– لغت دری (فرهنگ لغت فرس اسدی طوسی)، تصحیح متن براساس نسخه دانشگاه پنجاب، با حواشی و مقابله با تمامی نسخه‌های موجود آن، با همکاری دکتر علی‌اشرف صادقی، تهران، ۱۳۶۵.

– طوطی‌نامه، ضیاءالدین نخشی، تصحیح متن و مقدمه در شرح احوال و آثار او، با همکاری دکتر غلامعلی آریا، تهران، ۱۳۷۲.

– رای و برهمن، براساس کلیله و دمنه بهرامشاهی، با مقدمه و توضیحات، ۱۳۷۴.

– روضه العقول، محمدبن غازی ملطیوی، تصحیح متن، ۱۳۷۹.

گفتنی است که در هشتمین دوره این مراسم که پارسال در مرکز فرهنگی شهرکتاب و بنیاد فرهنگی محمدنقی ترکمان برگزار شد، رساله «تصحیح انتقادی متن تمهیدات عین‌القضات همدانی بر اساس نسخه‌های معتبر» نوشته مینا حقیقی به عنوان رساله برگزیده انتخاب شده بود. همچنین در آن مراسم، از رساله «بررسی لغات و اصطلاحات دیوانی در متون آموزش استیفای دوره مغول و تیموری» نوشته نفیسه ایرانی تقدیر شد.

قصیده چهارپاره از شاعر و ادیب فقید دکتر فخرالدین مزارعی

ایران

تقدیم به خاکپای مادر عزیزم

گفتم اندر غربت تاریک غرب
خاک مردم سوز را، تربت کنم
یعنی اندرگیر و دار هول و هجر
میهن از آب و گل غربت کنم
دفتری رنگین، گشادم پیش روی
قصه پرداز جوان‌ها، پیرها
کندم از اوراق و بنشاندم به قاب
گرد خود، گلچینی از تصویرها
خواهرانم را در آن جا یک به یک
گوشه‌ای آراستم در خوردشان
در میان لاله و گل، غنچه‌وار
کودکان را جای دادم، گردشان
بر سر اینان، حضور مادرم
سایه رحمت فکند و سروری
آنکه هرجا نقش پرمهرش نشست
شد برایم، سرزمین مادری
نیزه داران قلم را خواستم
پاسدار راه و رسم مرزشان
کودک دل را نشانیدم خموش
در حریم حکمت و اندریشان
«خواجه» را گفتم که واگوید به فال
چند و چون گردش ایام را
در مصاف او در آوردم به بزم
سعدی و فردوسی و خیام را
دیدم این ایران غربت ساخته
خالی از موسیقیش، غم خانه است
درد دردش را، خریدارم به جان
کاین شراب تلخ از آن خمخانه است
لاجرم زینجا و آنجا، هر چه بود
گرد کردم سوزها با سازها
خلوت من با فشار دکمه‌ای
محشری سوزان شد از آواها
موجی از تحریر جانبخش قمر
در حریر لحن دلکش ریختم
شعله‌ای از ساز جانسوز صبا
با دم گرم بنان آمیختم
نی، شکایت‌ها حکایت کرد و خواند
از جدایی، آتشین افسانه‌ای
بر رخ آینه‌ها پاشید حزن
رعشه‌های شمع بی‌پروانه‌ای
تا به خود باز آمدم دیدم که نرم
از در و دیوار می‌بارد سرود
کلبه من، غرق شعر و نغمه گشت
بر روان نغمه پردازان درود
اهتراز پرچمی پروانه‌وار
در طواف ارتعاش شمع بود
آنچه از ایران زمین می‌خواستم
یک به یک در خلوت من جمع بود
دیدم این ایران غربت ساخته
گرچه بنیادش عزیز و محکم است
در کمالش، هرچه می‌کوشم دریغ
باز می‌بینم، که یک چیزش کم است
این بنا، در جذبه‌های انس و عشق
خشتی از آن خانه ویران نشد
پرچم و تصویر و شمع و شعر وساز
هرچه گویی شد ولی... ایران نشد
۲۵ ژوئن ۱۹۸۶ - لس آنجلس

امروز در تاریخ

۲ شکست نظامی هند از ایران

۱۸ دسامبر سال ۱۶۵۰ میلادی نیروهای اعزامی «شاه جهان» امپراتور گورکانی هند به قندهار از سربازان ایرانی مستقر در پادگان این شهر شکست خوردند و دست به فرار زدند. این دومین شکست هندیان در قندهار از ارتش ایران بود.

سال پیش از آن شاه عباس دوم شخصا با سپاه اصفهان برای بیرون راندن هندیان از قندهار به این منطقه رفته و پیروز شده بود. سران دهلی از دیرزمان چشم طمع به قندهار دوخته بودند که گوشه ای از ایران خاوری بود.

رسیدگی به شکایت انگلستان از ایران در جامعه ملل

جامعه ملل از ۱۸ دسامبر سال ۱۹۳۲ رسیدگی به شکایت انگلستان از ایران که یکجانبه امتیازنامه نفت (امتیاز سال ۱۹۰۱ داری) را الغاء کرده بود سه روز پس از دریافت آن آغاز کرد و ۵۰ روز بعد، از طرفین خواست که یک بار دیگر باهم مذاکره کنند و اگر موفق به حل اختلاف نشوند، آن وقت جامعه ملل تصمیم خواهد گرفت.

ابراهيم حکيمی جای قوام السلطنه را گرفت

پس از چندبار استعفاء و ابقاء و ترمیم کابینه و دهها بازی دیگر، در این روز در آذر ماه ۱۳۲۶ ابراهیم حکیم، جای قوام السلطنه را گرفت و نخست وزیر شد.

در جریان این بازی ها که حوصله مردم را سر برده بود، محمد مسعود ناشر روزنامه «امروز» در یک شماره این روزنامه نوشت که به هر کس که قوام را ترور کند یکصد هزار تومان پاداش خواهد داد و در زمینه تعهدنامه محضری هم تنظیم کرده بود. روابط قوام با مطبوعات در طول سال ۱۳۴۶ بسیار بد بود.

تاسیس امپراتوری جهانی مغول‌ها

قویلیای قان نوه چنگیز خان مغول که اسما فرمانروای کل متصرفات مغولها در آسیا و اروپا از جمله بخشهایی از ایران بود، ۱۸ دسامبر ۱۲۷۱ عنوان امپراتوری خود به مرکزیت چین را تغییر نام داد و آن را دولت «یوان = یوان» نامید که حکومت دودمان یوان تا سال ۱۳۶۸ میلادی ادامه داشت. هلاکو که بر ایران حکومت می کرد و یلخانی ایران را تأسیس کرده بود برادر قویلیای قان بود.

www.iranianshistoryonthisday.com

قاب امروز

عکس سلف، معتز ضامن عراقی، بانبر و ایمنی، / خبر گزار ای مهر

سرایه

ز من می پرس که بر من چه حال می گذرد
چو روز وصل توأم در خیال می گذرد
جهان برابر چشمم سیاه می گردد
چو در ضمیر من آن زلف و خال می گذرد
اگر هلاک خودم آرزوست منع مکن
مرا که عمر چنین در ملال می گذرد
ز بوی زلف توأم روح تازه می گردد
سپیده دم که نسیم شمال می گذرد
من و وصال تو آن فکر و آرزو بیهفت
که بر دماغ چپه فکر محال می گذرد
غلام و چاکر روی چو ماه توست عبید
وزین حدیث بسی ماه و سال می گذرد
عبیدزاکانی

یہند بزرگان

شور زندگی ترانه ای است که عشق می‌سراید، شور زندگی همان عشق است که به حرکت در آمده است؛ عشق و شور زندگی هنگامی نصیب تان می‌شود که آتش عشق را گرمی بخشد و آتش عشق را به آتش زندگی تبدیل کند. شور زندگی همان شور و هیجان است که در دل هر جوانی زنده است و هر روز با گذشتن روزگار و افزایش سن، این شور و هیجان کم می‌شود و در نهایت به سردی و یخبندان می‌رسد. شور و هیجان را می‌توان به آتش عشق تبدیل کرد و به این ترتیب شور و هیجان را به آتش عشق تبدیل کرد و به این ترتیب شور و هیجان را به آتش عشق تبدیل کرد.

باربارا دی آنجلس

وقتی زندگی چیز زیادی به شما نمی‌دهد، به دلیل این است که شما چیز زیادی از آن نخواسته‌اید. آفتاب به گیاهی حرارت می‌دهد که سر از خاک بیرون آورده باشد.

کوروش کبیر

سودو کو

			၆	၃	၁		၇	
၃		၅			၂			၁
၆							၈	
	၇				၆			
၃		၃				၁		၈
			၈				၇	
	၂							၃
၈			၅			၇		၃
	၁		၇	၆	၃			

၈	၃	၂	၇	၁	၅	၉	၆	၄
၉	၆	၄	၈	၃	၂	၇	၁	၅
၇	၁	၅	၉	၆	၄	၈	၃	၂
၂	၈	၃	၅	၄	၇	၁	၉	၆
၁	၇	၉	၂	၈	၆	၅	၄	၃
၅	၄	၆	၃	၉	၁	၂	၈	၇
၆	၉	၈	၁	၅	၃	၄	၇	၂
၃	၉	၇	၄	၂	၈	၆	၅	၁
၄	၅	၁	၆	၇	၉	၃	၈	၆

حل ۲۶۳۴

جدول شرح در متن

غلامحسین باغبان

[illegible]

چهل سال پیش در همین روز

تمامی مطالب از روزنامه اطلاعات روز سه شنبه ۲۷ آذر ماه ۱۳۵۸ (۲۸ محرم ۱۳۰۰، ۱۸ دسامبر ۱۹۷۹) نقل شده است.

دکتر مفتاح تروورد شد

دکتر محمد مفتاح استاد دانشکده الهیات و یکی روحانیون مبارز تهران که در سازمان‌دهی تظاهرات اسو‌عا و عاشورای سال گذشته نقش عمده‌ای داشت، صبح امروز ترور شد و در بیمارستان بستری گردید.

در این ترور محافظ دکتر مفتاح شهید شد.

خبرنگار اطلاعات که بلافاصله در محل حادثه حضور یافت گزارش می‌دهد: سه نفر که هر سه بر یک موتور از نوع ۱۲۵ پامایا بودند ساعت ۸/۴۵ دقیقه بمداد امروز هنگامی که دکتر مفتاح همراه دو پاسدار محافظ خود وارد محوطه دانشگاه الهیات شد وی را با اسلحه کلت و یک مسلسل بوزی مورد هدف قرار دادند. گلوله‌ها پیش از آنکه به دکتر مفتاح اصابت کند به دو سدار اصابت کرد یکی در دم شهید شد.

تصفیه وسیع در وزارت خارجه

کمال خرازی معاون سیاسی وزارت امور خارجه
صردیروز در یک مصاحبه مطبوعاتی چگونگی تصفیه
براد غیر مفید و وابسته به رژیم سابق را تشریح کرد و
مقام داشت که تاکنون حدود ۳۵۰ نفر یعنی حدود نیمی
کارمندان سیاسی وزارت امور خارجه پس از انقلاب
تصفیه شده‌اند این عده یا بازنشسته شده یا از خدمت
موظف ردا تم فصل شده‌اند.

معاون سیاسی وزارت خارجه جمع کل کسانی را که تمام رسته‌های وزارت امور خارجه مورد تصفیه قرار گرفته‌اند ۴۰ نفر ذکر کردوی گفت این تصفیه حتی شامل کسانی می‌شود که ۱۰ تا ۲۰ سال پیش بازنشسته شده و این عده از وزارت خارجه اخراج شده‌اند.

برای کشتن شاه و فرح فدائیان اسلام دستور گرفتند

خبرگزاری پارس از قم گزارش داد: از سوی
بت‌الله صادق خلخالی حاکم شرع دیشب اعلام شد که
همه گروه‌های مسلح و افراد رزمنده فدائیان اسلام در
تسراسر ایالت متحده آمریکا مأموریت داده می‌شود که هر
سه سبتر خودشان را به جزایر کارائیب و نیکاراگوئه
یا پاناما برسانند، تا محمد رضا و همسر او فرح را اعدام
سند. این وظیفه باید با همه خطراتی که دارد به انجام
آید.

همه گروگان‌ها محاکمه خواهند شد

دانشجویان مسلمان پیرو خط امام در یک مصاحبه ادیو و تلویزیونی اعلام کردند همه گروگان‌ها محاکمه خواهند شد و شیوه محاکمه آنان از نیز امام و ملت باید تعیین کنند. دانشجویان گفتند همانطور که امام فرمودند «ادلیلی پیدا نکردیم که در بین گروگان‌ها، دیپلماتی هم باشد. آنها گفتند این جاسوسان و حقیقت گروگان ملت نیستند و ما»

حسنين هيكل

بادانشجویان پیر و خط امام دیدار کرد

محمد حسنین هیکل، مفسر و روزنامه نگار مشهور
عصری، دیروز به محل سفارت سابق آمریکا در تهران
رفت و با دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، درباره
انقلاب اسلامی ایران و هدف دانشجویان از اشغال
سفارت سابق آمریکا، صحبت کرد. هیکل که از یاران
دریکی جمال عبدالناصر بود و در زمان سادات، از
درگیری روزنامه بانفوذ الاهرام کنار گذاشته شد، مشغول
نویشتن کتابی درباره انقلاب اسلامی ایران است.

عراق، در مقابل پاسگاه‌های مرزی ایران نیرویاده کرد

در جزیره ابو موسی، مرکز تربیت تکنیسین دایر می‌شود. جزیره قشم، بصورت یک بندر آزاد درخواهد شد و در جزیره تنب بزرگ، صنعت نوریافی تأسیس می‌شود. عراق، علاوه بر تقویت پاسگاه‌های مرزی خود، در برابر پاسگاه‌های مرزی ایران، نیرو پیاده کرد. سیزده ایرانی که از عراق اخراج شده بودند، در دوگاه «نصر آباد» قصر شیرین، اسکان یافتند. اولین دوره آموزشی پاسداران استان یزد، پایان رفت و مردم سمنان، علیه دولت پاناما بخاطر پناهدادن شاه مخلوع، راه پیمایی کردند و خواستار استرداد این نمایتکار تاریخ به ایران شدند. در این زمینه‌ها گزارش این همه شده است که در هر مری:

* کرمانشاه - گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس به دلیل از فرمانده ناحیه ژاندارمری کرمانشاه حاکی است که حمله مهاجمین عراقی به پاسگاه مرزی پیشگان که با دفاع محافظین: مرزی روبرو شد پایان گرفت.